Babnen

På årets sidste dage i 1978 raserede århundredets storm Strib Nordstrand. Forstranden forsvandt og flere huse blev beskadiget. Ole Holm Madsen har afdækket hvad der skete. Se side 2.
(Foto: Ole Holm Madsen)

Lokalhistorie fra Vejlby-Strib

NR. 1 – FEBRUAR 2013

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

Formand: Skjold Christensen,
Vejlbyvej 2, Vejlby.
Tlf. 60 20 57 42
skjold.christensen@hotmail.com

Næstformand: Børge Jeppesen,
Kåsvænget 37, Strib.
Tlf. 64 40 13 43
boerge.jeppesen@stribnet.dk

Sekretær: Poul Christensen,
Skovlunden 69, Strib.
Tlf. 21 24 68 20
poulc@stribnet.dk

Kasserer: Annette Radoor
Røjle Bygade 49
Tlf. 64 40 28 36
annettebargmann@hotmail.com

Verner Sørensen,
Sofiendalvej 13, Strib.
Tlf. 64 40 25 04
vso@stofanet.dk

Hvordan bliver man medlem?
Ring/mail til et bestyrelsesmedlem.
Kontingent: 45 kr. for enkeltmedlemmer uden postforsendelse og 70 kr. for par med postforsendelse
Medlemmerne får Bavnen to gange årligt og kan deltage i foreningens møder og udflugter.

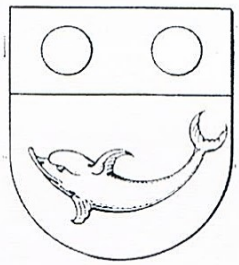
Nyttige adresser/links:
Lokalhistorisk arkiv for Strib-Røjleskov sogn
Ligger på første sal på Biblioteket i Strib.
www.striib.dk
Historiens Hus, Algade 8, Middelfart
www.middelfart-museum.dk

Bavnen

Udgivet af
Vejlby- Strib Lokalhistoriske Forening
Nr. 1 **2013**

INDHOLD:

Kære læser	**1**
Stormen på Strib Nordstrand	**2**
Negerbørn i Staurby	**13**
Børnedyrskuet i Røjle 1953	**16**
En Strib-piges erindringer	**19**
Jernbanestrækningen Middelfart-Strib	**24**
Tjærepletten – fotos fra før og nu	**31**
Vejlby-Strib Kommune adopterer ubåd	**32**

Redaktion: Poul Christensen
Skovlunden 69, Strib
Tlf. 21 24 68 20 – poulc@stribnet.dk

Har du en idé til en artikel eller spændende fotos og beretninger, så ring eller mail til redaktionen.
Ris og ros er også velkommen.

Tryk: MultiService Kopi & Tryk I/S
ISSN 0906-5008

Sats/layout: Jens Ulrik Thomsen

Næste nummer – august 2013
Deadline 15. juni 2013

Kære læser

I dagene op til årsskiftet 1978/79 rasede en snestorm i den sydlige del af landet. Århundredets snestorm blev den kaldt. Den hærgede også på Nordvestfyn. Det gik ud over Strib Nordstrand. Ole Holm Madsen oplevede uvejret og har gravet frem, hvad der skete på Nordstranden under og efter stormen. Der blev efter mange diskussioner lavet kystsikring, som holder endnu.

Negerbørn i Staurby i 1911! Jo, du læste rigtigt. Afdøde gårdejer Kaj Skovgaard Jeppesen viste mig i 2009 fotoet af de to vaskeægte sorte. De var blevet fotograferet sammen med familien på Staurby Skovgaard. Læs historien om Alberta og Victor fra de Dansk Vestindiske Øer.

Annette Bargmann Radoor har fundet en serie fotos af børnedyreskuet i Røjle i 1953. Hun fortæller om, hvordan aktive Røjlebørn, godt støtte af deres forældre, fik samlet udstillere og dyr til en festlig dag.

Erna Nielsen var en stor pige i de sidste år af Anden Verdenskrig. Hun beretter om livet i Strib dengang. Faren lavede et beskyttelsesrum i haven. Hun bragte i al slags vejr Middelfart Socialdemokrat ud til læserne. Hendes møde med tyske flygtningebørn påførte hende en omgang fnat, som blev behandlet på sygehuset i Middelfart. Og så var hun til skolelæge, hvor børnene skulle aflevere urinprøve. Det gjorde en af drengene på sin egen måde.

Det er ikke så mange år, siden de sidste jernbaneskinner mellem Middelfart og Strib blev fjernet. Knud Madsen fortæller historien om denne bane, som blev påbegyndt i 1863. Vi hører om ledvogtere, jernbanebørster, ulykker, udvidelser og nedturen, da Lillebæltsbroen overtog togdriften over bæltet i 1935.

Tjærepletten i Strib var engang et stykke jord, som lå mere eller mindre nyttesløs hen, når der ikke var krig, eller fiskerne skulle ordne deres garn. Fotograf Fangel tog et billede i 1895. I dag ser det anderledes ud. Man kan efter behag glæde sig over udviklingen eller udtrykke et lille suk.

Den gamle Vejlby-Strib Kommune havde en aktiv ungdomsskole og en initiativrig ungdomsskoleleder, P.S. Feddersen. Han fik gennemført, at kommunen adopterede en af flådens ubåde, Delfinen, i marts 1967. Højtidelig var begivenheden, da adoptionen fandt sted. Sognerådsformand Aage Warming holdt tale, og der blev festet. Hvis der er en læser, der ved, hvor sølvpladen, kommunen fik af Søværnet, er, så kontakt undertegnede.

God læselyst. *Poul*

Korekturlæser søges

Vil du bidrage til, at der (næsten) ikke er sporglige fejl i bavnens artikler, så ring eller e-mail til mig (2124 6820 – poulc@stribnet.dk). Du skal bruge nogle timer nok mest i Januar og juli. Lønnen er tilfredsheden over, at gøre Bavnen bedre for læserne. Hvis du kan finde fjelene i denne tekst, er du kvalifiseret.

E-mailservice/arrangementer

Bestyrelsen tilbyder at sende dig en e-mail om arrangementer i foreningen. Tilmeld dig denne service ved at sende en e-mail til *skjold.christensen@hotmail.com* – så får du en mail fra foreningen et par uger før et arrangement.

Stormen på Strib Nordstrand

Stormen op til nytåret 1978-79 forvoldte stor skade på stranden, og flere huse blev totalskadet. Det var den værste storm i 100 år, forlød det. Hvad skete der egentlig? Hvad fortalte den lokale presse dengang? Hvad gjorde lodsejerne og myndighederne for at udbedre skaderne og undgå, at nye storme ødelægger kystsikringen?

Af Ole Holm Madsen

Der er mange beretninger om voldsomme vinterstorme mod Strib Nordstrand i den sidste tredjedel af 1900-tallet. Der har nemlig været flere storme, og måske taler vi ikke altid om den samme, når vi vil berette om det, vi så tydeligt husker. Jeg har også hørt forskellige beretninger om måske den samme storm.
Omkring nytåret 1978-79 hærgede en barsk og langvarig storm. Jeg vil forsøge at finde et svar på, hvad *det* var for en storm, og hvad der skete i Strib – især på Nordstranden, hvor lodsejere med sommerhuse på strækningen ud for Dæmningen og Strandstien og delvist ud for Provstskovvej i forskellig grad blev berørt. Var den nu så voldsom, som vi mener at kunne huske?

Vinterstormen 1978-79

I december 2008 "fejrede" man på TV2-vejret 30 året for "Århundredets snestorm i 1978-79". Det var meteorologen Anders Brandt, som havde fundet en stor statistisk undersøgelse fra Dansk Meteorologisk Institut (DMI) frem. Der er tale om en indsamling af/oversigt over vejrdata i Danmark fra 1891 til vore dage.
Det fremgik i udsendelsen, at den 28. december var det 30 år siden, Danmark blev ramt af den voldsomste snestorm i hundrede år. Den skyldtes en hel unik vejrsituation, som ikke er indtruffet siden. Især den sydlige del af landet blev hårdt ramt, og på Lolland-Falster går snestormen stadig under navnet Vinterkrigen. Der faldt i løbet af en uge op imod en meter sne, der på grund af den kraftige vind dannede enorme driver, der umuliggjorde al trafik i store dele af landet. I dagene omkring årsskiftet var det direkte livsfarligt at bevæge sig uden døre, og flere steder gav det sig selv, da man ganske enkelt ikke kunne komme ud på grund af snemængderne.
Det var nogle meget store temperaturforskelle, som gav snestormen. Et lavtryk med "lun" luft bevægede sig fra sydvest op gennem Den engelske Kanal mod nordvest. På nordsiden af lavtrykket faldt temperaturen helt ned til minus 10 grader og gav det voldsomme snefald.
Knapt så voldsomt gik det for sig i Strib og Middelfart-området, selvom aviserne taler om voldsom blæst og kraftigt snefald. Det var som nævnt værst i den sydlige del af landet især på Sydfyn og Lolland-Falster.

Farefuld køretur til Strib

Min familie og jeg var flyttet til Strib i sommeren 1976. Vi bor stadig – nu uden børn – det samme sted

Beskadiget sommerhus og strand på Dæmningen 31.12.78. (Foto: Ole Holm Madsen)

nord for Røjlemosevej. I 1978 havde vi med vore børn på 4 og 6 år fejret jul hos mine svigerforældre på Vestlolland. Da min kone skulle på arbejde 27.12., tog vi derfra 26.12. Snevejret var begyndt, og blæsten tog bestandigt til i styrke. Dengang tog turen fra Gloeslunde til Strib 2-3 timer. Nu skulle det vise sig at tage ca. den dobbelte tid.
Vi sneglede os af sted fra Spodsbjerg via Svendborg op over et Fyn, hvor blæst og kulde tog til i styrke med det resultat, at det blev stadig mere glat og ufremkommeligt, da rydningen af vejene ikke kunne følge med. Vi kørte på intet tidspunkt over 50 km i timen.

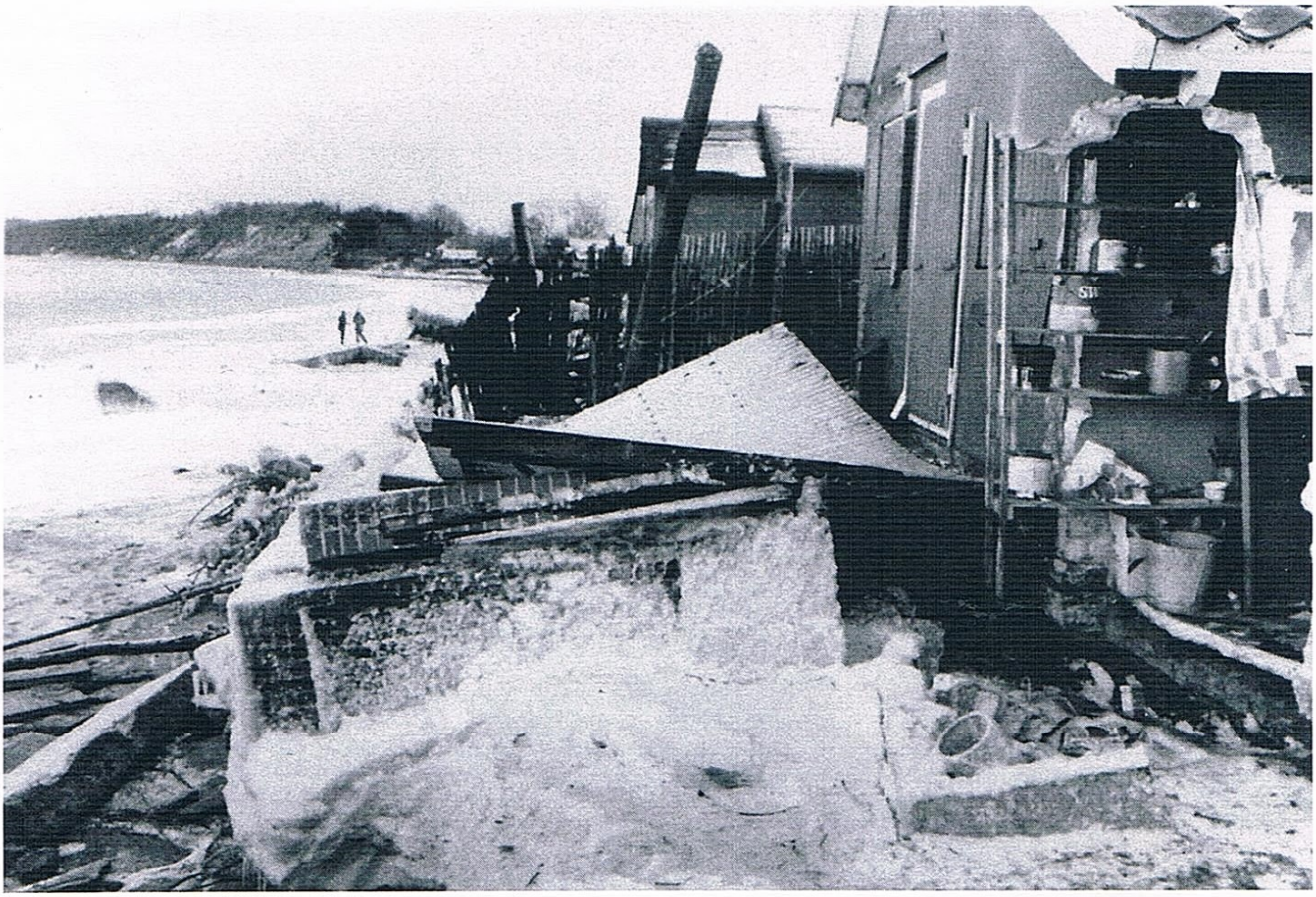
Da vi sidst på eftermiddagen kom til motorvejsafkørslen til Middelfart og Strib før den ny bro, var afkørslen ikke særlig synlig, men dækket af en voksende snedrive. Jeg måtte på slump blinke af og dreje fra mod Strib, dér hvor vi mente, det var – og det var det så heldigvis. Snart var vi efter en lang tur hjemme og kunne berolige svigermor på Lolland. Min kone kom med forsigtig kørsel på meget glatte veje på arbejde i Middelfart som planlagt dagen efter. Imens holdt vi andre øje med vejret udenfor og hyggede os inde. Den 30.12. toppede stormen med "hurricane lignende stærk storm" fra nordøst med vindstød over 26,5 m/s. Al lokal færdsel var meget vanskelig.
Nytårsaftensdag var både storm og snevejr taget lidt af. Ved middagstid tog vi vores bil og kørte hele familien på den nu lidt mere ryddede og farbare vej ad Røjlemosevej og ned på Dæmningen, hvor der ifølge naboer og aviser var sket skader på både dæmningsanlægget og nogle af sommerhusene.
På Dæmningen cirka der, hvor der nu er offentligt område, så vi CF-kolonnen fra Middelfart i gang med at lappe huller og skader med sandsække. Enkelte private entreprenører med maskine gjorde det samme. Vi så nogle sommerhuse, som var underminerede af bølgernes banken mod undergrunden, og i enkelte tilfælde var anselige dele af fundamentet under disse huse væk. Ved Strandstien havde havet ædt sig truende ind i den sparsomme kystsikring.
Vi tog et par billeder, før vi blev dirigeret væk af hårdt arbejdende mennesker. Om aftenen så vi i TV-avisen sjældne billeder fra Strib fra stedet. Vi følte, vi boede på kanten af kaos. Det blev en lidt anderledes nytårsaften.

Svære konsekvenser i Strib

"Sneen skabte kaos overalt", er overskriften i Middelfart Venstreblad (MV) 29.12., og artiklen fortsætter, at en usædvanlig vejrsituation har fået voldsomme følger for trafik og færdsel på hav, veje og skinner. Flere sommerhuse på Nordstranden er truet af at styrte i havet. Det

hårde vejr har gnavet sig ind i strandarealerne. Vagthavende hos politiet i Middelfart reporterer, at eksperter fra Teknisk Forvaltning meddeler, at mindst to huse er i overhængende fare, og hvis uvejret forsætter kan betydeligt flere blive truet.
Politiet lod i aftes meddelelsen om forholdene ved stranden udsende via Radioavisen, da dette var den eneste måde, hvorpå man kunne underrette ejerne. Det førte til rødglødende telefoner, oplyser vagthavende, skriver Melfar Posten (MP) 31.12.
"Frost reddede sommerhuse", konstaterer MV 02.01 og skriver bl.a.: Kæmpebølger fra Lillebælt har ødelagt et sommerhus og undermineret syv andre ved Strib Nordstrand. Samtidigt blev adskillige lystfartøjer revet løs fra deres fortøjninger og knust mod kysten. Hele kystsikringen på en strækning på 400 meter ved Strib Nordstrand skred i bølgerne, og havet åd 18 meter af skrænten. Enkelte sommerhusejere forsøgte at dæmme op for havet med sandsække, og det lykkedes at redde to huse fra underminering.

"Fire sommerhuse har mistet gavlen, mens et enkelt blev totalt ødelagt og tre andre undermineret", siger kommuneingeniør Jørgen Elsborg, der deltog i redningsaktionen: Hele forstranden er borte. Hvis ikke den stærke frost havde skabt et ispanser, ville mange flere huse have været ødelagt. Søndag aften var isdannelserne så store, at kæmpebølgerne ikke kunne gøre mere skade.

Da stormen lagde sig, var meget ødelagt langs kysten især ved Dæmningen. (Foto: Fra Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

Sårene slikkes på Nordstranden

MV skriver 03.01: Den kaotiske stormsituation ved Strib Nordstrand er nu overstået. Mange sommerhuse var i fare, et enkelt blev totalskadet, og tre mistede gavlene. Hele forstranden er imidlertid borte, og en ny storm vil få katastrofale følger. Det store spørgsmål er derfor, om der kan gennemføres en omfattende sikring af kysten. "Vi vil søge at få et møde med Kystinspektoratet, amtet og fredningsmyndighederne", siger kommuneingeniør Jørgen Elsborg, Middelfart Kommune.

Assurandør Laurits Knudsen, Strandstien 157, oplevede med sin familie et par rædselsdøgn. Deres helårshus var i fare for at blive ødelagt af kæmpebølgerne, der undergravede skrænten under huset. Lodsejerne er i vildrede om konsekvenserne. Spørgsmålet er, om der ved en naturkatastrofe er tale om force majeure. I så fald er det ikke sikkert, at man kan få udbetalt erstatninger af sit forsikringsselskab. Muligheden for kulance-udbetalinger skal undersøges.

Fyns Tidende og MP skriver 04.01., at strømmen bliver stadig grådigere. Den har ændret sig i Lillebælt til ugunst for lodsejerne i Strib. Det gjorde ostegrosserer Arne Andersen, Nørre Allé 37, allerede for nogle måneder siden Middelfart Kommune opmærksom på. Vandet har ædt sig længere ind på kysten end nogen sinde tidligere. Ændringerne af strømmen skete omtrent samtidigt med, at en udvidelse af Fredericia Havn i Møllebugten var færdig, påpeger Arne Andersen.

Men det vil kræve meget store undersøgelser at fastslå, hvorfor strømmen har ændret sig ved Strib. På nuværende tidspunkt er det ikke muligt at konstatere, om de to ting har noget med hinanden at gøre, siger Teknisk Forvaltning i Middelfart.

Det slås fast i MV 05.01, at sikringen af Strib Nordstrand var ikke en kommunal opgave. På mødet mellem repræsentanter for Middelfart Kommune, fredningsnævnet og amtet, samt Kystinspektoratet i Lemvig blev mulighederne for kystsikring drøftet. Et initiativ til en sikring af Nordstranden skal komme fra beboerne. "Middelfart Kommune har ingen forpligtelser og heller ingen intentioner i retning af at påbegynde en sikring. En sikring af kysten skal ske på beboernes initiativ", fastslår kommunens ingeniør, Jørgen Mikkelsen.

Det fremgår videre af artiklen, at Fredningsnævnet skal godkende en fælles sikring i det skadesramte område.

"Fredningsnævnet eneste interesse i sagen på nuværende tidspunkt er, at fredningsbestemmelserne overholdes i forbindelse med retableringen af sommerhusene", siger dommerfuldmægtig Poul Koch Jensen, Assens, fra nævnet og fortsætter: "Vi vil ikke stille krav om en kystsikring. Hvis jeg skal udtrykke det lidt brutalt, vil Fredningsnævnet græde tørre tårer, hvis samtlige sommerhuse skulle forsvinde i havet. Så fik vi nemlig en fri og åben kyststrækning, som vi gerne så overalt".

Han føjer til, at der *kun* kan blive tale om et fællesprojekt, da nævnet ikke kan godkende separate sikringer for de enkelte. Sommerhusejerne ved Nordstranden burde danne en grundejerforening. Den skal så

afklare den tekniske del af et sikringsprojekt med landvæsenskommissionen.

Beboerne reagerer

Nu går beboerne i gang med at forberede en kystsikring af Strib Nordstrand. I MV 09.01. meddeles det, at assurandør Laurits Knudsen har taget initiativ til at udarbejde et fælles sikringsprojekt. Der er tale om et såkaldt "tvunget" projekt, som skal fremlægges for Landvæsenskommissionen på samtlige grundejeres vegne. Det meddeles også i artiklen, at ingen forsikringsselskaber yder erstatninger for ødelæggelser, som er forårsaget af havet.

Dommerfuldmægtig Poul Koch Jensens udtalelse om "at græde tørre tårer over sommerhuse, som forsvinder i havet", faldt mange grundejere og læsere for brystet.

Koch Jensen finder i MV 11.01. anledning til at præcisere, at den paragraf i fredningsloven, han havde henvist til, kun henfører til sommerhuse, som er opført med dispensation efter de gældende regler. De huse må kun genopføres eller ombygges i overensstemmelse med tegninger og beskrivelser, der er godkendt af Fredningsnævnet. Altså "lovlige" huse kan genopføres eller ombygges. "Mellem linjerne" kan man læse, at ikke alt på Nordstranden er godkendt af Fredningsnævnet.

Allerede 11. januar indkaldes de 130 grundejere på strækningen Nørre Allé, Strandstien og Dæmningen med grunde mod stranden til møde 20. januar kl. 14.00 i Lillebæltshallen. Også Middelfart Kommune indbydes som grundejer. Ifølge den udsendte dagsorden skal der oprettes en grundejerforening.

Et hus på Dæmningen i farezonen. (Foto: Fra Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

Heldigvis lagde isen et "panser på vandet", ellers havde bølgerne i de første januardage 1979 ødelagt endnu mere. (Foto: Fra Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

Man skal drøfte, hvordan man kan kystsikre stranden, og hvordan det kan finansieres. På hvert punkt er der kapable lokale folk med viden eller position til at indlede. Det beretter MV 17.01.

Stormen hamrede mod kysten

Inden vi fortsætter avisernes omtale, indføjes endnu en personlig erindring fra en stribborger, Inger Martner. Hun opholdt sig hjemme i huset på Nørre Alle 35B, som ligger for enden af Korsvejs Alle 2 ud til Nordstranden, overfor de offentlige toiletter og de rødbrune garager.

- Der var en voldsom storm fra nordøst, som hamrede mod kysten. Den rampe, som normalt var ved toiletterne, var under stormens hårde pres stort set smuldret væk, siger Inger Martner.
- Hvem var du sammen med – hvad var situationen, hvor du befandt dig?
- Sammen med min familie – min mand og to store børn. Vi skulle have været en tur med bil til Assens, men opgav at nå dertil ved Nørre Åby på grund af voldsomt snedække alle vegne.
Vi måtte blive hjemme for at holde øje med stormen og de skader, den forvoldte på såvel kysten som huse og andre ting. F.eks. var stranden skyllet væk under Strandstien ved Arne Andersens hus, og bølgerne begyndt at udhule selve skrænten.
- Hvad så du?
Vi så inventar, tømmerrester og andet fra de ødelagte sommerhuse på Dæmningen drive forbi os. Det var hundekoldt, og stormen for voldsom til at gå udenfor. Vi så også nogle naboer, der stod i deres hus og holdt på en stor rude på 1. sal, som stormen var ved at blæse ind.
- Hvordan var du selv berørt af det, du oplevede?
- Vi var meget berørte af det. Hvad kunne det ikke betyde for os, når stranden blev skyllet væk og skrænten måske helt undermineret af den voldsomme storm?
- Diskuterede du det med nogen umiddelbart og senere?
- Jeg talte med min familie og de nærmeste om, hvad der skete undervejs og med naboerne, mest efter at vi havde sikret det, vi kunne, mod den voldsomme storm.
- Så eller oplevede du under stormen noget, du aldrig havde set eller oplevet før?
- Vi havde selvfølgelig før oplevet storm ved Nordstranden, men aldrig så voldsomt. Faktisk var det, som om stranden virkede bredere. Måske fordi alt sandet var helt væk? Det var, når jeg tænker tilbage på det, en voldsom oplevelse præget af meget uhyggestemning. Det påvirkede os meget i den efterfølgende tid, alt det kunne ske.
- Hvordan har du efterfølgende skaffet dig anden form for viden om den pågældende storm og dens konsekvenser?
- Det gjorde jeg ved at samle avisudklip især fra lokalaviser om sagen, men også i det efterfølgende lokale arbejde med at etablere en lokal grundejerforening, der arbejdede for kystsikring i området. Jeg vidste ikke meget om kystsikring dengang. Jeg samlede en del materiale om emner og har gemt det.

Grundejerforening dannes

Ifølge MV 22.01. blev mødet den 20. januar en succes i den forstand, at ca. 100 lodsejere mødte op. Der var en positiv stemning for kystsikring, og deltagerne besluttede at indkalde til en stiftende generalforsamling den 1. februar for en grundejerforening.
Avisens indtryk er, at en kystsikring kunne være gennemført inden efterårsstormene sætter ind, hvis det hele kører smertefrit.
Grundejerforeningen "Strib Nordstrand" blev stiftet den 1. februar i Lillebæltshallen i Middelfart. Men det kører ikke smertefrit. Under overskriften "Strib Nordstrand svagt rustet mod ny stormflod" skriver MV 03.02., at kun 35 har meldt sig ind i den ny forening, og at det juridisk, teknisk og økonomisk ser indviklet og næsten uoverskueligt ud at nå

målet om kystsikring til efteråret. Foreningens første bestyrelse ser dog ud til at være kompetent sammensat: Branddirektør Arne Jeppe Hansen, Strib (formand), forretningsfører Erik Erhorn, Odense, (næstformand), assurandør Laurits Knudsen, Strib (kasserer), vandværksbestyrer Erik Jensen, Fredericia (sekretær) og slagtermester Carl H. Lund, Middelfart.

Svært at få sammenhold

Bestyrelsen er aktiv fra starten og bruger pressen til at kommunikere med både offentligheden og medlemmerne.

"Tæt ved en ny katastrofe ved Strib Nordstrand", skriver MV 22.02. I artiklen siger formanden, at den nylige storm var så hård, at kysten igen var truet, og kun en lille vinddrejning mod øst reddede Nordstranden fra nye ødelæggelser.

Det fremgår videre i artiklen, at foreningen har fået ca. 15 medlemmer mere og er kommet op på 50. Formanden maner til sammenhold: Jo flere medlemmer, jo lettere kan vi føre de forhandlinger, vi skal igennem, for at få sikringen gennemført.

Han beretter også, at man vil henvende til kommunen, "for at få en drøftelse af de muligheder, der foreligger". Det gælder altså om at stå så stærkt som muligt overfor kommunen. Artiklen slutter med endnu en formaning fra formanden om, at en ny storm af samme art vil kunne få uoverskuelige konsekvenser for de mange husejere langs Strib Nordstrand.

Noget kunne tyde på, at det gik trægt med medlemstilgangen og dermed også med udviklingen af det fælles sikringsprojekt, som hele tiden har stået højest i den ny forening.

Nogle lodsejere tog også sagen i egen hånd og gik i gang med sikringsarbejde ved deres grunde. 20.04. skriver MV, at "en ulovlig sikring af Nordstranden ved Strib er standset". Adskillige beboere havde for egen regning genetableret et stykke forland ud mod havet.

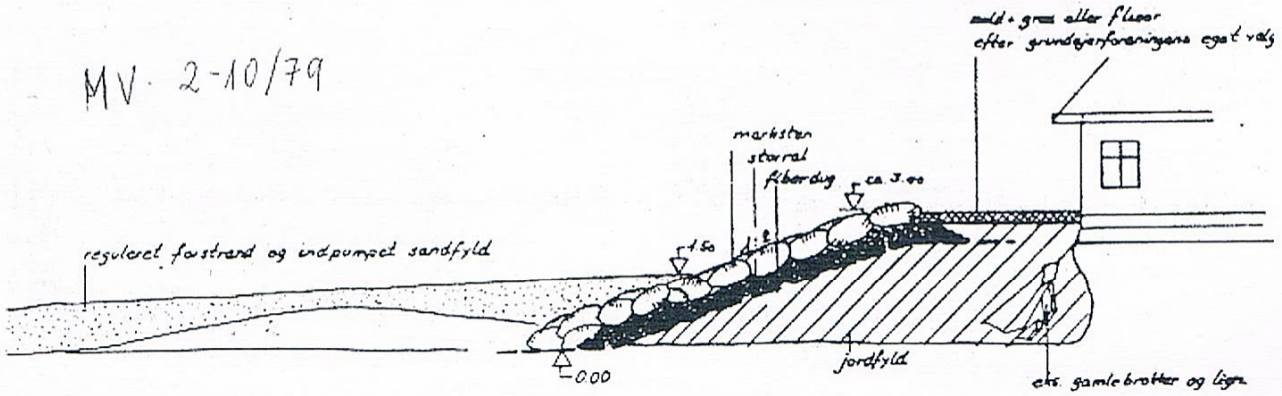
Det kunne kommunen ikke godkende, da det næppe var tilstrækkeligt til at sikre kysten.

Lodsejeren må betale projektet

Den ny forening holder den 25.april møde om sagen med Middelfart Kommune. 26.04. beretter MV: "Sikring af Strib Nordstrand går ind i første fase". Borgmester Herman Jensen præciserede, at kommunen vil betale for sine grunde i området, men at "et kommende lodsejerprojekt må gennemføres på lodsejerbasis". Kommunen vil altså ikke bidrage specielt til den fællesløsning.

Det var nok ikke det, formanden for grundejerforeningen havde regnet med. I avisen taler han om "en blød landing", idet "vi nu ved, hvor vi er i forhold til de lokale myndigheder". Foreningen vil snart sende en ansøgning til fredningsmyndighederne, og den håber at få tilladelse til midlertidig opfyldning og til retablering af de ødelagte sommerhuse. Middelfart Kommune har lovet en hurtig sagsbehandling, men den påtænkte sikring vil blive en tung økonomisk byrde for medlemmerne. Det kunne få os til at overveje alternativer måder i kystsikringen af Strib Nordstrand, siger formanden, uden at det dog fremgår, hvad han mener med det.

Sommeren igennem er der stille om sagen. Næste gang, der er nyt om

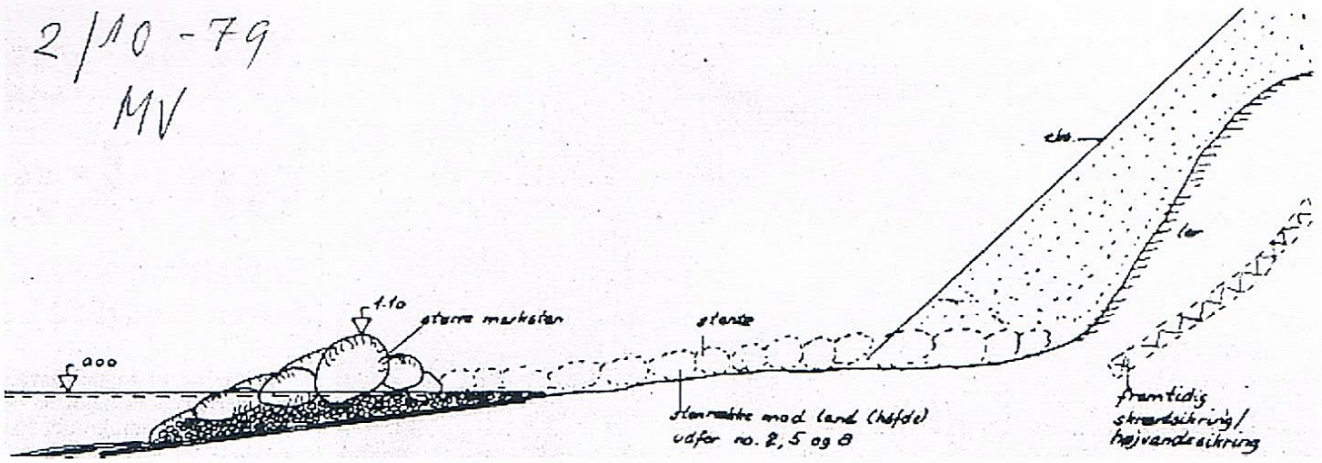
Skitse til kystsikring ved Dæmningen. Her pumpes sand ind på forstranden. Det mistede jord ved husene fyldes op til det tidligere niveau, og oven på en fiberdug læg-ges et lag store marksten med ral imellem. Projektet blev udarbejdet af ingeniørfirmaet M. S. Rosbæk, Svendborg og udført af diverse entreprenører suppleret med egenindsatser. Denne del af sikringen var færdiggjort ved årsskiftet1979 og kostede i omegnen af 1 mio. kr. Det omfattede iflg. projektbeskrivelsen de ca. 10 hårdest ramte lodsejere, der hver betalte fra ca. 8.000 kr. til ca. 22.000 kr. Hertil kom et ukendt omfang udgifter til udbedring af opståede skader på ejendomme ud over de 10 hårdest ramte

kystsikringen i MV, er 28.08.: "Strandsikring måske i gang til efteråret". Man arbejder stadig med udformningen af det endelige projekt. Et skitseprojekt (udarbejdet af ingeniørfirmaet M.S. Rosbæk Aps, Svendborg) er forelagt medlemmerne, og det endelige projekt skal kun sendes til godkendelse hos de respektive myndigheder. Målet er at komme i gang til efteråret.

Hen på efteråret er projektet ved at tage form. "Hurtig handling ved Nordstranden, hvis grundejerne bliver enige", skriver MV 02.10. Grundejerforeningen har haft et positivt møde med Kystinspektoratet. Nu er det kun et spørgsmål om, at fredningsmyndighederne godkender et færdigt sikringsprojekt. Men tilsyneladende går det endnu ikke helt smertefrit, for avisen skriver efter samtale med grundejerforeningens formand, at et mindretal af medlemmer kan forhale og derved fordyre projektet, hvis det fastholder modstanden. Sker det, skal også landvæsenskommissionen inddrages, og så kommer projektet ikke i gang i år og efteråret med evt. nye storme er ved at være tæt på.
Projektet sigter i første omgang mod sikring af kystlinjen ved Dæmningen. Men også klinterne ved Provstebakken ønskes sikret. Men det kommer i anden omgang.

Sikringsprojektet gennemføres

Det lykkes at skabe enighed i foreningen, og arbejdet på Dæmningen går i gang i november. Således skriver MV 30.-11."Sikringen af Nordstranden er i fuld gang": Den mest udsatte del af kysten skal være sikret inden det kommende nytår, hvis vejret altså tillader det. Sikringsprojektet er udarbejdet af ingeniørfirmaet M. S. Rosbæk Aps, Svendborg, på vegne af den ny forening. Det skal specielt kunne dæmme op for de skader, som den sjældne kombination af mindre bølger og højvande, kan forårsage. Når dæm-

Skitse til kystsikring ved Provste-bakken. Store sten lægges ude i vandet, og på forstranden bagved en stenrække. Dette projekt blev af mange grunde ikke gennemført.

ning og forstrand er intakt, sikres også det lavt liggende Røjle-mose mod gennembrud af Dæm-ningen. Den planlagte løsning reg-nes for at være den billigst tænke-lige. Finansieringen sker ved, at hver enkelt lodsejer selv skaffer sin egen finansiering.

Foreningen arbejder videre med sikring af den stejle klint ved Provstebakken. Et skitseprojekt for dette er sendt til godkendelse i

Arbejdet udføres i december. Et sigende billede af en gravemaskine, som står med larvefødderne i vand og udfører det grove, mens to mennesker skutter sig i læ bag et af de overlevende huse. (Foto: Fra Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

Ministeriet for offentlige arbejder og bliver godkendt. Men på grund af en mangelfuld og uengageret tilslutning til projektet blandt de berørte lodsejere der, gennemføres der jfr. Carl H. Lund ikke i den periode nogen kystsikring på stedet.
Cirka 3 uger før årsdagen for den ødelæggende nytårsstorm kan MV 08.12., konstatere, at vejret holdt, og at sikringen af det mest udsatte stykke af Nordstranden bliver færdigt som lovet: I disse dage lægges der en fiberdug ud over de retablerede grunde. Dugen skal dækkes med marksten af varierende størrelse. Sikringen dér er den billigst tænkelige og skulle være tilstrækkelig til at forhindre en gentagelse af nytårsstormens ødelæggelser.

En kedelig oplevelse

Den 35 år gamle historie om nytårsstormen mod Nordstranden er en del af mange lokale beboeres fælles erindring og dermed også af Stribs historie. Det er historien om, hvorfor det skete, og hvordan det gik til. Det må trods alt siges, at det gik godt. Nogen vil sige, at det kostede lodsejerne mange penge. Men det var den mulige og snusfornuftige løsning, man fik.
Der findes så vidt vides ikke en samlet oversigt over udgifterne til kystsikring for hele det berørte område, som vi her har kaldt Strib Nordstrand. Men i et notat til Miljø og Planlægningsudvalget i Middelfart Kommune af 29.10.79 gennemgår stadsingeniøren det fremsendte projektmateriale fra ingeniørfirmaet M.S. Rosbæk også mht. de økonomiske sider af sagen. Af denne gennemgang kan man slutte, at hoveddelen af den samlede kystsikring som beskrevet vil koste lidt over en million kr. plus projekteringsudgifterne.
Det beløb passer ifølge Carl H. Lund med det, som grundejerforeningens medlemmer, kommunen og enkelte ikke-medlemmer har betalt. Men hertil kommer jo så de mange ukendte udgifter, som har været afholdt dels af kommunen og dels af en del lodsejere og andre, som sørgede for deres egen kystsikrings reparation og vedligeholdelse. Det beløb er svært at gøre op.
Grundejerforeningen fik en kort levetid. Som Carl H. Lund husker det, havde alle de berørte medlemmer betalt deres andel af udgifterne til projektering og kystsikring til ingeniørfirmaet M.S. Rosbæk. Men mange ikke berørte medlemmer havde ikke betalt deres bidrag og havde meldt sig ud. I midten af 1981var der kun 10-12 medlemmer tilbage. M.S. Rosbæk sendte rykkere med tillæg af renter. Kommunen ville ikke spæde til, og det endte med et forlig. Foreningen brugte sin kassebeholdning på at betale gælden. Og på en generalforsamling den 29.11.1982 blev grundejerforeningen nedlagt.
- Det var en flov afslutning og en kedelig oplevelse, men på den måde kom alle berørte ud af det, siger Carl H. Lund.

Sikringen holder endnu, men...

Kystsikringen efter nytårsstormen 1978-79 holder og har det fint. Om kvaliteten af arbejdet siger Carl H. Lund i dag:
- Jeg mener, det blev lavet solidt den gang. Det viser sig ved, at kystsikringen – og her tænkes mest på stykket ved Dæmningen – har modstået 3-4 tilfælde med voldsom-

me storme, siden vi udførte den. Men jeg tror, at lodsejerne godt ved, at man hele tiden skal sørge for vedligeholdelse af det anlæg, der dengang blev skabt. Det kræver hele tiden vedligeholdelse.
På et spørgsmål om, hvorvidt historien vil kunne gentage sig, svarer Carl H. Lund:
- Jeg er ikke ekspert i, hvad der sker, hvis eller når vandstanden stiger som følge af afsmeltning på klodens poler. Men jeg husker, at Carl "Fisker", som hjalp os med at finde og flytte nogle store sten til gavn for kystsikringen, den gang i 1979 sagde, at der et par hundrede meter ud for overgangen mellem Dæmningen og Provsteskovvejs strandens begyndelse i hans barndom lå en meget stor sten, som altid var synlig. Den kunne man næsten ikke se mere dengang og slet ikke i dag. Det kan skyldes omrokering i bundforholdene, og er måske en følge af den oppumpning af sandbunden, som ostegrosserer Arne Schmidt Andersen også gjorde opmærksom på i 1978-79. Men hvis vandstanden af den ene eller den anden grund hæves permanent eller periodisk over længere tid som følge af kraftig pålandsvind, så kan et gennembrud af dæmningen true med store konsekvenser for hele Røjlemose-området. Så er det ikke sikkert, at almindelig vedligeholdelse er nok!

Spørgsmålet er, hvad vi i lokalsamfundet Strib i dag kan lære af forløbet i 1978-79. Og hvad vi kan bruge det til, hvis og når vi får brug for det. En ting må nemlig være sikkert: Det var ikke den sidste efterårs- eller vinterstorm, vi skal opleve på Strib!

Kilder og henvisninger:

www.dmi.dk/dmi/storme

"Storms in Denmark since 1891"v/J. Cappelen & S. Rosenørn.

http://vejret-dyn.tv2.dk/artikel Tema: Århundredets snestorm i 1978/79.

Telefonsamtaler med og gennemsyn af materialer lånt af tidl. slagtermester Carl. H. Lund - bestyrelsesmedlem af Grundejerforeningen "Strib Nordstrand" i perioden.

Udklip, artikler fra Melfar Posten, Fyns Tidende og Middelfart Venstreblad fra slutning af december 1978 til begyndelsen af december 1979.

Interview med Inger Martner Strib 2012.

Vedtægt for Foreningen "Strib Nordstrand" samt diverse skrivelser til medlemmerne.

Materiale i Middelfart Kommunes Tekniske Forvaltnings Arkiv.

Negerbørn i Staurby

I 1905 kom Alberta og Victor, to børn fra de Dansk Vestindiske Øer, til Danmark. De skulle udstilles i Tivoli i København. Skæbnen ville, at de blev i landet. Tre sommerferier tilbragte Alberta på Staurby Skovgaard. Hun døde som 15-årig. Victor blev lærer og en kendt dansker.

Af Poul Christensen

De to negerbørn på billedet, Alberta og Victor, blev fotograferet en sommerdag omkring 1911 hos Ane og Peter Jeppesen på Staurby Skovgaard. Det ser hyggeligt ud i haven. Men Alberts og Victors møde med det danske koloniland var alt andet end hyggeligt. De var efterkommer af negerslaver på de Dansk Vestindiske Øer. Victor var søn af en enlig mor på Sankt Croix. Albertas mor gav afkald på sin datter "frivilligt, om end af nød", indberettedes det fra kolonien. 7-årige Victor og 4-årige Alberta kom alene til København i 1905. Victor græd og slog om sig, da han skulle om bord på skibet.

De skulle udstilles i den vestindiske pavillon på koloniudstillingen i Tivoli. De øvrige kolonier: Island, Færøerne og Grønland kunne man let finde folk til at agere indfødte, men negre var der ikke mange af i København. Derfor sendte arrangørerne i det københavnske borgerskab med forfatteren Emma Gad i spidsen bud efter vaskeægte sorte børn.

Victor Cornelins sidder på græsset i mørk jakke, Alberta Roberts sidder på bænken. I baggrunden sidder Ane og Peter Jeppesen. De to drenge på græsset er deres børn: Albert og Otto. Manden i den hvide jakke er ifølge Kaj Skovgaard Jeppesen gårdens bestyrer. Peter Jeppesen havde sklerose og kunne ikke varetage gårdens drift. Manden og kvinden til højre er ukendte. (Foto: Ca. 1911, Middelfart Byarkiv, skænket af Kaj Skovgaard Jeppesen)

Det var en nødløsning. Oprindelig var det tanken, at det skulle være et negerpar, der kunne flette kurve og arbejde i de vestindiske omgivelser på udstillingen. Hvis de to negre ikke var gift, så kunne man få dem gift undervejs, for det ville spare udgiften til en kupé, lød meldingen fra arrangørerne.

Alberta og Victor, da de kom til Danmark i 1905. (Foto: Kopieret, Det kgl. Bibliotek)

Anbragt i et bur

De to børn vakte opsigt. Mange år senere fortæller Victor Cornelins, at en pige ledsagede dem, når de gik til Tivoli, og når de nærmere sig Rådhuspladsen, blev der trængsel.
"Alle trafikanterne glemte deres oprindelige ærinde, fodgængere, cyklister, ja sågar sporvognspassagerer stimlede sammen om os for at se de mærkværdige skabninger, den unge pige havde i hånden. Man troede ikke på vores ægthed, og flere prøvede med tommelfingrene vores kinder, om den sorte farve lod sig gnide af, andre ruskede i vores hårtotter for at finde ud af, om det paryk eller virkelig ægte negerhår", skriver Cornelins i sine erindringer.
Ydmygelserne blev værre i udstillingsområdet. De blev placeret mellem øernes handelsvarer, negerhytter, palmer, 20 sorte vestindiske grise, en himmelseng med moskitosnet, plancher og tegninger fra den eksotiske koloni. De blev nærmest befamlet af publikum, som også tog billeder af de to børn, gerne i selskab med hvide danske børn. Victor lod sig ikke dirigere med. Engang nægtede han at tage en pige i hånden og sendte endog en spytklat på pigens fine hvide kjole.
De endte med, at de to negerbørn blev anbragt i et bur. Samtidig gik der rygter om, at de var menneskeæderbørn, der var farlige og ikke måtte gå løse. Det øgede tilstrømningen til udstillingen.
"Der kom da også mange børn, som stak fingrene ind til os for at prøve, om vi bed på, og mange voksne kom med chokolade og andet mundgodt for at vise deres venlighed. Alberta, der var meget medgørlig, indkasserede mangen en lækkerbid i dagens løb, men jeg, hvem denne indespærring gjorde ganske desperat, lønnede enhver tilnærmelse, den være sig venlig eller uvenlig, med nøjagtig samme konfekt: -- en velrettet spytklat ---!!. Det var jo ikke særlig pænt, men jeg havde dengang ikke bedre midler til at hævde min menneskeværdighed", fortæller Cornelins.

Alberta døde af tuberkulose

Da udstillingen var forbi, kunne børnene ikke komme hjem på grund af deres familiers dårlige økonomi. De kom i pleje hos københavnske familier og blev optaget på Det kongelige Vajsenshus' skole, som optager børn af enlige forældre, forældreløse børn eller børn i familiepleje. Tanken var, at de skulle opdrages til at blive nyttige medlemmer af samfundet. Alberta skulle lære hårdgerning og Victor et håndværk. Men skæbnen ville de anderledes. I sommerferierne kom børnene på landet. Alberta kom ifølge skolen landopholdsbog til Staurby

hos Familien Jeppesen i årene 1910-12. I 1916 blev Alberta konfirmeret og kom på Kronprinsesse Louises Tjenestepigehjem på Frederiksberg, angiveligt en institution for arbejdsløse kvinder, der havde pligt til at vaske, sy og gøre rent som modydelse for deres midlertidige ophold. Hun fik tuberkulose og døde den 24. marts 1917 få måneder før sin 16 år fødselsdag. Hun blev begravet den 31. marts – samme dag, som de Dansk Vestindiske Øer blev overdraget til USA.
Victor var dygtig i skolen, fik gode kammerater og støtte fra flere lærere og andre. Mange sommerferier tilbragte han hos proprietær Balck på Lønstrupgaard på Lolland. Det fik også stor betydning for hans liv.
Det blev en del af historien om de to negerbørn, at de kom til Danmark for at blive uddannet til lærere og senere skulle vende tilbage til øerne og undervise og udbrede den danske kultur til deres racefæller. Det skriver Cornelins også i sine erindringer i 1977.
Men nyere forskning viser, at dette ikke var tilfældet. Planerne om at reformere skolevæsnet på St. Croix blev først indført efter, at de to børn for længst havde forladt øen. Skoledirektør O. Rübner-Petersen, som ifølge Cornelins i 1905 overtalte hans moder til at sende ham til København for at blive uddannet til lærer, ankom først to år senere til øerne ifølge Birgit Freieslebes historiske beretning fra 1998.

Victor blev lærer

Efter Vejsenshus' skole kom Victor på Jonstrup Seminarium. Da Danmark solgte de Vestindiske Øer til USA i 1917, valgte han at blive i Danmark. Som født i kolonien var han dansk statsborger. Med en lærereksamen i hånden blev han i 1919 ansat som lærer i Nakskov.
Hvad der begyndte så grusomt, fik en god afslutning for hans vedkommende. Han var en dygtig lærer og var desuden meget musikalsk. Han blev leder af kommunens musikskole og viceskoleinspektør. Han var også involveret i kirkeligt arbejde. I en årrække var han en eftertragtet foredragsholder. Det nød denne artikels forfatter godt af i vinteren 1959 på Ringe Efterskole. Den sorte og syngende viceskoleinspektør åbnede øjnene for, at sorte menneske også kan være pære danske.

Negerbørn i Staurby

Alberta tilbragte altså tre sommerferier hos Ane og Peter Jeppesen i Staurby. Afdøde Kaj Skovgaard Jeppesen, Ane og Peter Jeppesens barnebarn, fortalte i 2009, at han er blevet fortalt, at Victor Cornelins kom på gården flere gange. Han har også hørt om Alberta.
Victor Cornelins omtaler ikke Staurby Skovgaard i sine erindringer. Men han fortæller om sine sommerferier på landet, mens han gik i skole. Antagelig har han besøgt Alberta en af de tre somre, hun var i Staurby.
Hvordan det er gået til, at Alberta tilbragte sommerferier i Staurby, ved vi ikke. Det kan være sket gennem kontakter til kirkelige organisationer. Ane og Peter Jeppesen var medlemmer af Indre Mission, og Peter Jeppesen var i en årrække formand for den lokale kreds.

Kilder:

Fra St. Croix til Nakskov. V. Cornelins. 1977.
Fra St. Croix til Tivoli. Birgit Freiesleben. 1998.
da.vikipedia.com

Børnedyrskuet i Røjle 1953

Af Annette Bargmann Radoor

I somrene 1950, 1951 og 1952 holdt børnene i Vejlby børnedyrskue på gårdejer Emil Sørensens mark i Vejlby. Det havde de stor succes med. Alene i 1952 var der ca. 1000 besøgende, der i dagens løb besøgte de 100 udstillere og deres 163 dyr. Overskuddet i 1952 var på ca. 400 kr. Det gav startkapital til næste års børnedyrskue og pæne tilskud til FDF og den nyoprettede pigespejdertrup. Ønskekoncerten Giro 413 fik også et bidrag.
Efter dyrskuet i 1952 ønskede Vejlby-børnene ikke længere at afholde børnedyrskue. Men så tog en gruppe aktive Røjlebørn over og afholdt børnedyrskue den 2. august 1953.

Dyr og boder

Gruppe bestod af ni børn: Karen Rasmussen, Inger Nielsen, Ella Jørgensen, Annelise Hansen, Gerda Nielsen, Tove Larsen, Kjeld Lyshøj Larsen, Villy Lyshøj Larsen og Jens Hansen. De fik lov til at holde dyrskuet på et stykke af Nymarksgårdens græsmark.
Det var en plads, hvor også omrejsende tivolier fik lov til at stille deres boder og forlystelser op. Der var nemlig en overkørsel, så det var muligt at få køretøjer over grøften, der løb langs vejen.

De friske Røjlebørn bag dyrskuet: Bagerst fra venstre: Karen Rasmussen, Inger Nielsen, Ella Jørgensen, Annelise Hansen, Gerda Nielsen og Tove Larsen. Forrest fra venstre: Kjeld Lyshøj Larsen, Villy Lyshøj Larsen og Jens Hansen.

Dyrskuet blev planlagt i løbet af vinteren. Børnene lavede selv præmieskiltene til ærespræmierne, 1., 2. og 3. præmierne. Alt det lavede de i murer Svend Larsens kælder.
Børnene fra Røjle og omegn kom med deres kæledyr såsom heste, hunde, katte, geder, skildpadder, gæslinger, høns, kyllinger, kaniner, marsvin og duer. Allerede fra formiddagen var der stort besøg, og der var stor interesse for at se de mange udstillede dyr.

Bodpersonale med pengekasse. Fra venstre: Karen Rasmussen, Lillian (tjente hos købmanden) og Ruth (tjente hos slagteren).

Dyrskuets speaker, Jens Hansen med mikrofonen fra radioforhandler Nørgaard

Klar – parat – start. Sækkevæddeløbet går snart i gang.

Billetsalgsbestyrere. Fra venstre: Kurt Jensen, Kjeld Larsen og Alex Nielsen.

Foruden de mange udstillede dyr, kunne man på pladsen finde en velforsynet tombola, ringspil, isbod, pølsevogn og æbleskivebod.
Ane Hansen fra Nymarksgården sørgede for æbleskivedej, som hun transporterede ned til græsmarken i spande. Her bagte pigerne friske æbleskiver.

Skuet gav overskud

Om eftermiddagen var der konkurrencer i cykelringridning og sækkevæddeløb. De besøgende børn kunne desuden få rideture rundt på pladsen.
Radioforhandler Nørgaard i Middelfart stillede gratis mikrofon, højttaleranlæg og grammofonplader til rådighed, så man kunne styre showets gang og skabe den rette stemning.
Karl Rasmussen, hønseriejer i Røjle, og Aksel Petersen, forpagter i Røjle, var blandt dommerne. De havde nok at gøre med at få de mange dyr anbragt i den rette præmieklasse. F.eks. var der ærespræmier til Birthe Foss Jørgensen, Kustrup, og Hanne Lindhardt, Røjle, for deres hunde. Steen Rasmussen, Røjle, fik en 1. præmie for sin skildpadde. Alle dyrene blev bedømt, og præmielisten blev bragt i avisen.
De unge arrangører udtrykte stor tilfredshed med de udstillede dyr og interessen fra publikum. Hvor stort overskuddet var, vides ikke, men pengene gik til idrætsforeningen i Røjle. Der blev bl.a. købt idrætstrøjer til håndboldholdene.

Kilder:
Middelfart Venstreblad
Ella Jensen, Villy Lyshøj og Jens Hansen
Billederne er formentlig taget af Svend Lyshøj Larsen

De høje dommere med høns i baggrunden. Fra venstre: kontrolassistent ?, hønseriejer Karl Rasmussen og forpagter Aksel Petersen.

En Strib-piges erindringer fra slutningen af Anden Verdenskrig

Erna Nielsen om hjemme-beskyttelsesrum, den hårde avisrute, gratis torsk og tørv i Lillebælt, børnesår og fnat samt en usædvanlig urinprøve.

Af Poul Christensen

Erna Nielsen var 12 år, da Anden Verdenskrig sluttede. Her fortæller hun om oplevelser fra midten af 1940'erne.

Beskyttelsesrum i haven

Min far var vagtværnschef i Strib dengang i de sidste krigsår. Var der luftalarm, stillede han nede i kælderen hos smedemester Weisbjerg i Vestergade 34. Jeg var bare en pige på en halv snes år, så præcis hvad han lavede, ved jeg ikke. Han tog krigen og dens farer alvorligt. Hjemme i haven lavede han et beskyttelsesrum. Det var gravet nogle spadestik ned og havde tykke betonvægge og -loft. Der var jern i betonen. Vi børn blev sendt ned på stranden og til havnen for at samle jernstumper. Tyskerne var der jo, og der kom skibe i havnen, så der blev også spildt noget rundt omkring.
Beskyttelsesrummet var en slags bunker, et par meter lang og 1½ meter bred. Vi børn kunne stå oprejst derinde, men vi skulle bukke

Blå bog
Erna som konfirmand i 1947. De penge, hun tjente ved at gå med Middelfart Socialdemokrat, blev brugt til at holde hendes konfirmation for.

Erna Nielsen, født Johansen, er født i 1933 i Nyborg. Flyttede som 9-årig til Strib den 1. april 1942. Faren, H.P. Johansen, er opvokset i Strib, overskibsfyrbøder ved DSB til 1935, flyttede til Nyborg og sejlede senest med isbryderen Tyren. Moren, Anna Johansen, var hjemmegående. Parret købte i 1942 huset, Granly, på hjørnet af Sønder Alle og Møgelvænget. Erna havde to søskende og mange halvsøskende. Hun kom i Strib Skole i 2. kl., men rykkede snart op i 3. kl., da hun kunne læse. Gik ud af skolen efter 7. kl. Flyttede fra Strib i 1950. Gift i 1951 med kaptajn i forsvaret, Børge Nielsen. Parret boede mange steder i landet og fik tre børn, en døde ved en trafikulykke i 1977.
Vendte tilbage til Strib i 1976 og overtog Bladcentralen i Vestergade. Det er nok derfra mange i dag kender Erna Nielsen, som også hjalp til i forretningen, efter at datteren Joan Thorning overtog den i 1984.

os, når vi gik ind ad døren for enden.
Her kunne vi sove på halmmadrasserne og bruge de tæpper, som lå der klar til brug. Der stod også en kuffert til os. Mor havde forsynet den med madvarer og forskellige fornødenheder som brød, kage, håndsæbe, 00-toiletpapir og kartoffelmel. Madvarerne blev skiftet ud, så de hele tiden var friske. Den kuffert skulle vi have med, hvis vi skulle evakueres i tilfælde af, at englænderne kom og bombede. Jeg skulle til min mors familie i Brenderup, som jeg ikke skulle lægge for meget til last. Når luftalarmen på vandtårnet hylede, gik vi ned i beskyttelsesrummet, hvor vi har sovet flere gange.
Der var tyske soldater i Strib. De havde beslaglagt Færgegården. Der var torpedo-stillinger på Nordstranden, og tyskerne havde lavet en kanonstilling ved Røjle Klint. På vandtårnet var der en antiluftskytskanon, og der var vist også noget ude ved fyrtårnet. Så Strib kunne være bombemål for englænderne.
Beskyttelsesrummet blev bevaret efter krigen og brugt til opbevaring af kartofler og andre grøntsager. Det var også solide sager, som man ikke sådan lige kunne fjerne, og beskyttelsesrummet står der den dag i dag.

Avisrute i al slags vejr

Mine forældre ville have, at jeg skulle gå med aviser. Det var Middelfart Socialdemokrat. Min far var politisk engageret i Socialdemokratiet og medlem af sognerådet i Vejlby-Strib Kommune. Min rute var Røjle Mose, Dæmningen, Sofiendal, Strib Landevej og Gammel Strandvej. Jeg *gik*

Ernas barndomshjem, Granly, blev revet ned og en ny villa bygget i 2011. Men beskyttelsesrummet er bevaret. Der er muret sten i frontpartiet, som har fået en ny låge. (Foto: Poul Christensen)

med aviser, altså til fods, sommer og vinter i al slags vejr. Det tog vel et par timer i godt vejr, men om vinteren meget mere. Det hændte, at jeg først kom hjem ud på aftenen, når det var snevejr. Jeg husker Ploug Hansen og hans kone, der boede i det gule hus på Strib Landevej tæt ved Rudbæksbanke.

- Kom dog ind lille pige og få noget varme, sagde fru Ploug.

Det var rart at sidde i hendes køkken og blive varmet igennem. En streng vinterdag kom Ploug hjem, mens jeg sad der. Han var i sin jernbaneuniform og tog sig af avisen til en holder længere ude på Strib Landevej i ejendommen Møllelund, så jeg hurtigere kunne komme hjem.

Jeg var træt, når jeg endelig kom hjem. Vi havde lektier for, og dem kunne jeg ikke altid nå at lave. På avisruten lærte jeg salmevers. Når jeg gik, kunne jeg læse verset, og så ned i lommen med salmebogen og fremsige verset, til jeg kunne det.

Værre var det med de to regnestykker, vi havde for hver dag. Den slags lektier kunne jeg ikke lave til fods. Men lærer Jørgensen var flink. Jeg måtte jo sige, at jeg ikke kunne nå det, fordi jeg gik med aviser. En dag, hvor jeg ikke havde lavet mine lektier, bad han mig blive efter sidste time.

- Se, nu kan du lave dine regnestykker her, sagde han.
- Jamen, jeg skal jo ud med aviser, svarede jeg.
- Det tager jeg mig af, jeg ringer til din far, sagde lærer Jørgensen beroligende.

En anden erindring var den 4. maj 1945, dagen før befrielsen. Jeg havde lige afleveret avisen gennem køkkenvinduet til fru Barløse på Mosevænget og var gået over mosen, som dengang var farbar på en sti om sommeren. Da jeg kom til Dæmningen, lød der et frygteligt skyderi ude ved Røjle Klint. (Engelske flyvere, der angreb tre tyske ubåde og sænkede en af dem). Jeg kom ind til en skolekammerat i Trompeterhuset på Dæmningen, og hun og jeg krøb ind under køkkenbordet. Der blev ringet efter min far, som kom på cykel. Han hjalp med de sidste aviser på ruten. Med mig siddende på cykelstangen fik jeg de sidste aviser ud den dag.

Jeg spurgte en gang mine forældre, hvorfor jeg ikke fik penge for at omdele aviserne. Nej, de blev sat ind på en bankbog og skulle bruges til min konfirmation, lød forklaringen. Og der blev også holdt konfirmation for mig med mange gæster, for det var en stor familie.

At gå med aviser, synes jeg ikke var sjovt. Jeg lovede mig selv, at hvis jeg fik børn, så skulle de aldrig gå med aviser. Da mine børn blev teenagere og ville tjene lidt penge, ville de gerne gå med aviser, men det fik de ikke lov til.

Købte is på klods

I årene efter krigen var vi en del, som om sommeren badede nede ved Nordenbro ved siden af færgelejet. Her lå også Steens ishus. Efter en dukkert var det skønt med en is, men det var ikke altid, vi havde penge. Men Steen gav kredit. Han satte et kryds i et kladdehefte, og når vi havde fået penge til den første, betalte vi vores gæld.

Mange år senere i 1976 kom Steen, som stadig havde sit ishus, ind i Bladcentralen for at købe nogle pakker cigaretter. Han solgte ikke nok til, at han kunne købe kartonner hos

grossisten. Jeg kunne ikke lige finde en pris til ham og bad ham komme næste dag for at afregne. Han kom og betalte.
Så var det, at han mindede mig om, hvordan han godt 30 år før havde givet kredit til os piger.
- Og jeg er aldrig blevet snydt for så meget som en femøre, sagde han.

Sådan så Ernas barndomshjem på hjørnet af Sønder Alle og Møgelvænget i Strib ud, da hun med sin familie flyttede ind i 1942. Huset blev revet ned og et nyt bygget i 2011.

Fisk og tørv i Lillebælt

Et stykke tid efter afslutningen af krigen sprængte englænderne miner i Lillebælt. Fra vores hus på Sønder Alle havde vi fin udsigt til det sceneri. Der lød nogle brag, og store vandsøjler skød op. Flot var det at kigge på.
Men så lød jungletrommerne i Strib. Alle, der havde en båd af en eller anden art, sejlede ud på bæltet. Sprængningerne havde nemlig fået en mængde døde og besvimede fisk op til overfladen, hvor man kunne hale dem indenbords med de bare næver. Der blev i nogle dage spist mange torsk, rødspætter, og hvad det ellers var, ved middagsbordet i de fleste Strib-hjem.

Et efterår – vistnok i 1945 – var det ikke fisk, man fangede i Lillebælt. Det var tørv. Henne i nærheden af fyret var der et tørveskur, som min far, der sad i sognerådet, administrerede. Der var jo mangel på brændsel, og tørvene dér var et kommunalt tørvelager, der blev uddelt til mindrebemidlede, som jeg husker det. En stormfuld dag bankede det på døren derhjemme.

Der er sket noget med tørveskuret, lød meldinger. Jeg gik med min far derhen. Bagvæggen var blæst af, og vind og vand havde blæst og skyllet det meste af de dyrebare tørv ud i bæltet. Det fik også folk af huse. I både og med eller uden gummistøvler fiskede folk tørv og tog det med hjem til tørring.
- Må de det, spurgte jeg min far.
- Lad os lade som om, vi ikke ser det, lød svaret.

Tyske flygtninge i Strib

Flygtningene kom med et skib til havnen i Strib, vistnok ret kort tid efter befrielsen i 1945. Jeg blev sendt derned med madpakker, som min mor havde smurt. Også andre børn kom med madpakker. Flygtningene var mest kvinder, mange gamle, og børn. Alle i slidt og laset tøj. De havde næsten ikke noget med. De var også sultne, husker jeg. De voksne blev indkvarteret i den gamle banegårdsbygning og børnene i den dengang helt nye gymnastiksal i bygningen ud til Skolevej (revet ned nu). Vi elever måtte ikke gå ind i salen med vores fodtøj på. Men flygtningebørnene blev indkvarteret dér. Vi var noget oprevet over, at vores nye og fine gymnastiksal skulle bruges det formål. Flygtningene fik nogle madrasser,

vistnok halmmadrasser, som de sov på. Mange var syge og dårlige.
Jeg husker, at drengene talte med flygtningedrenge, og de kom også op at slås, vistnok mest noget godmodigt slåsseri, som drenge gør. Men berøringen med flygtningebørnene gjorde, at vi børn fik både børnesår og fnat. Jeg fik begge dele. Børnesårene tog søster Karen sig af. Hun var vist hjemmesygeplejerske. I det store frikvarter blev vi sendt ned til hende i dobbelthuset på Østre Alle. Hun stak en vatpind ned i sårene og fjerne skorpen. Det gjorde ondt. Til sidst kom hun jod på – vistnok rød jod – og det var noget, der sved.Behandlingen for fnat var mere omfattende. Vi var en lille gruppe, der en dag gik ind til sygehuset på Brovejen i Middelfart. Her måtte vi af med alt tøjet, og en sygeplejerske smurte os ind i noget brun-sæbe-agtigt noget. Det skulle vi have på os et helt døgn; vi skulle altså overnatte på sygehuset i den mun-dering. Jeg kunne dengang ikke forstå, at jeg ikke bare kunne nøjes med at få smurt hænderne ind, når det kun kløede der.
Da vi lige var blevet smurt ind i dette stads, så jeg, at der stod en mandlig læge i døren til stuen. Jeg var en genert pige på 13 år. Det kunne jeg ikke klare. Jeg kastede mig ned under sengen i stuen og nærmest gled ind under den. Jeg ville ikke komme ud, før lægen var gået. Det var en anden tid dengang; vi var ikke vant til f.eks. at gå i bad sammen med andre, som man jo begyndte at gøre senere.
Næste dag kom vi i et stort badekar og fik det stads skrubbet af. Det var en stor lettelse og behageligt at få sit eget tøj på igen. Jeg kom af med både sår og fnat.

En usædvanlig urinprøve
Engang efter krigen stiftede jeg bekendtskab med skolelægeordningen. Vi fik besked på, at vi skulle til skolelæge og medbringe en urinprøve. Klassevis blev vi sendt over i den gamle andenlærerskole (revet ned for mange år siden), hvor der var skolekøkken. Her sad med alvorlige miner doktor Nørskov (Børge Nørskov) og en sygeplejerske, frøken Koch.
Vi stillede op i en lang række. Jeg afleverede en lille medicinflaske med urin. Mit navn blev omhyggeligt noteret. Efter mig kom Orla, en sjov dreng fra Sønder Alle, men med forældre, der nok ikke havde den bedste situationsfornemmelse.
Orla halede en stor flaske op af skoletasken og satte den med en bump på bordet: En enliters Kongens Bryghus ølflaske med patentprop – og fyldt helt op.
- Er det af én gang, ville Nørskov vide.
- Ja, ja, udbrød Orla.
- Og jeg skulle sige fra min far, at jeg skal have flasken med hjem, for han skal bruge den til kaffe, når han skal på arbejde i morgen, fortsatte Orla.
- Jeg er ikke klar over, om han fik flasken med hjem, men jeg husker, at episoden fik blødt smilebåndet gevaldigt op på doktor og sygeplejerske, griner Erna Nielsen, da hun fortæller det i dag.

Jernbanestrækningen Middelfart-Strib

I 133 år var der jernbane mellem Middelfart og Strib. Her arbejdede jernbanebisser med nyanlæg, og ledvogterne passede deres stressede arbejde, mens togene fragtede passagerer og gods. Indimellem skete der alvorlige ulykker. Da Lillebæltsbroen blev taget i brug i 1935, mistede banen sin betydning, men skinnerne blev først fjernet i 1999.

Af Knud Madsen

Ved lov af 10. marts 1861 blev det besluttet, at der skulle anlægges en jernbane fra Nyborg over Odense til Middelfart, hvorfra der skulle etableres dampskibsforbindelse til Snoghøj. I 1863 ændredes dette til, at banen skulle føres til Strib, hvorfra overfarten skulle ske til Fredericia. Middelfart måtte så nøjes med en hestebane fra stationen til havnen. Det var det engelske firma, "Peto, Brassey & Betts", som byggede og oprindelig drev jernbanen. Den 8. september 1865 åbnedes strækningen Nyborg-Middelfart for offentlig trafik med tre daglige tog i hver retning. Dagen forinden havde kong Christian IX og dronning Louise indviet banen, som blev kaldt "Dronning Louises Jernbane".

Anlæggelsen

I oktober 1863 gennemførte man ekspropriationerne på strækningen fra Nr. Åby til Strib. I Vejlby-Strib kommune drejede det sig om jord, som tilhørte stamhuset Hindsgavl og transportforvalter Schmit på Strib Færgegård. For Hindsgavls vedkommende berørte det en række fæstere fra Jørgen Nielsen i Ulletved mod syd til møller Niels Mikkelsen i Rubæks Mølle mod nord. Omkring årsskiftet 1863-64 indledte man jordarbejderne på strækningen Middelfart-Strib. Det foregik med skovle, trillebøre og hestevogne. Skinner og sveller ankom til Middelfart havn med skib. Ved Skærbækshoved og Rubæksbanke måtte man grave sig gennem bankerne, og bl.a. hen over Staurby mose og foran Tangmosen ved Strib måtte man anlægge dæmninger. Med mindre strandvoldene foran moserne ydede fast bund, så har arbejdet som følge af den bløde mosejord nok været særlig vanskeligt her.

Tog passerer Staurby Mose omkring 1900. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

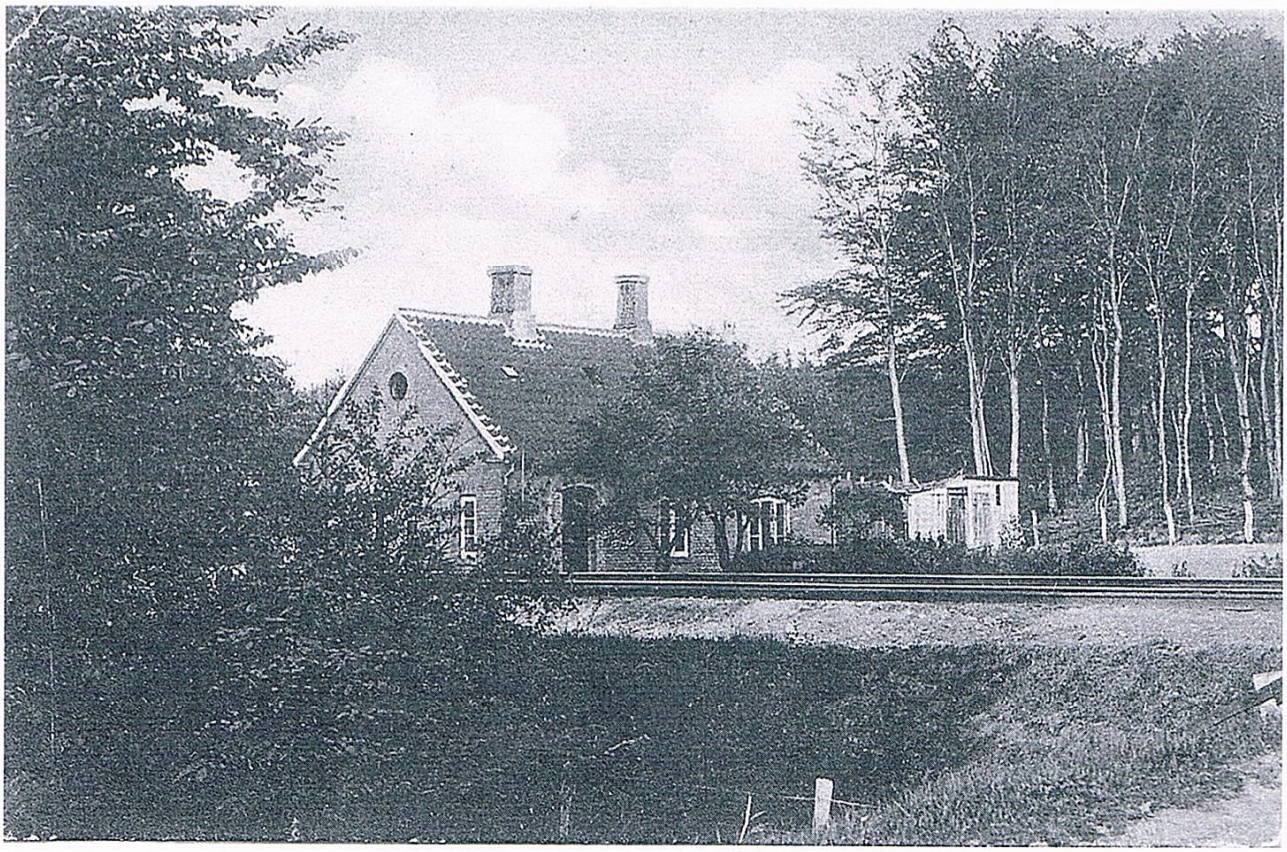
Nu fulgte imidlertid krigen i 1864 med deraf følgende anlæg af skanser, kanonstillinger og løbegrave. Det ødelagde i nogen grad de udførte arbejder, og først efter krigens afslutning kunne man fortsætte

arbejdet. Banens grusbelægning blev hentet bag Skærbæks Mølle fra en banke, som herved næsten blev bortgravet og kom i plan med de tilstødende marker. Strækningen Middelfart-Strib blev åbnet for trafik den 1. november 1866. I 1867 overtog den danske stat banestrækningen over Fyn med tilhørende drift. En af banens mindre indtægter bestod i at udleje græsningen på banelegemets skråninger.

Ledvogtere

Banen var indhegnet. På strækningen Middelfart-Strib lå fire ledvogterhuse. De blev formentlig anlagt samtidig med banen. Det første lå tæt ved Middelfart Banegård på Middelfart grund. Det næste lå ved Jordemoderlodden på grænsen mellem Middelfart og Vejlby sogn, men sandsynligvis på Middelfartsiden. Fra dette vogterhus passede ledvogteren også leddet ved Skærbæksmølle. Det tredie vogterhus lå ved sognevejen, som fører gennem Staurbyskov til stranden, og endelig lå et ledvogterhus nær Rubæksmølle.

De fleste ledvogtere arbejdede også som banearbejdere. Når de arbejdede ude på sporet, passede deres koner leddet. Da man indførte nattog, blev tilværelsen nærmest ulidelig for mange ledvogtere. Der var anbragt klokker på vogterhusene, som skulle meddele om togenes ankomst, men ofte skulle ledvogteren stille en time før togets ankomst. Enten manden eller hustruen måtte blive oppe hele natten. Da manden ofte arbejdede som banearbejder om dagen, kneb det gevaldig for ham med søvn. Ofte kunne man ikke stole på signal-

Ledvogterhuset i Staurbyskov. Det blev i 1917 overflødiggjort af viadukten. Huset blev i oktober 1936 solgt til nedbrydning. (Foto: Postkort)

klokkerne og hertil kom, at forsømmelser i bevogtningen blev strengt straffet. Man fandt derfor på de utroligste ting for at vågne. Konstruerede klodser, som man fik i hovedet ved bestemte klokkeslæt, anbragte hovedet på en huggeblok, som bevirkede hovedpine og hyppig opvågnen eller drak store mængder af stimulerende midler.
Mange vogterhuse var anlagt således, at man fra disse kunne passe to overkørsler. Konen vogtede så leddet ved huset, manden det fjerneste. Det betød, at ledvogteren ikke kunne arbejde fuldt ud som banearbejder, idet han måtte holde sig i nærheden af sit led. Siden udvikledes mekaniske lukkeanordninger, således at undertiden helt op til tre led kunne passes af ledvogtersken, hvorved manden frigjordes fra bevogtningen.

Nogle episoder

Ledvogternes arbejde var ikke uden fare for liv og lemmer. Da vogteren og hans kone ved Rubæksbanke i 1893 ville lukke leddet i forbindelse med et togs passage, forsøgte en mandsperson at hindre dette. Da konen ikke ville opgive sit forehavende, blev hun slået med en stok og kastet omkuld. Ledvogteren, som stod på den anden side af sporet, kom sin kone til hjælp, også han fik nogle slag; men det lykkedes ham at bringe voldsmanden til ro. Denne blev siden idømt 5 dages fængsel på vand og brød samt en bøde på 16 kr. Da et morgentog fra Strib i 1909 passerede overskæringen i Staurby Skov, kastede murermester Gulløv to mursten ud fra en kupe, hvorved ledvogter Lars Jensens kone blev ramt på armen, som brækkede to steder, så benpiben stak ud. Hun blev pr. trolje kørt til Middelfart Banegård, hvor hun blev tilset af jernbanelægen og derefter ført til sygehuset. Hun kom sig siden fuldstændigt og ønskede ikke at rejse erstatningskrav mod Gulløv. Han fik bøde på 25 kr. og skulle desuden betale en erstatning på 100 kr. til DSB, som under ledvogter-konens fravær måtte antage ekstra-hjælp.

I sidste øjeblik

Også de vejfarende var udsat for fare. Det måtte en kusk ifølge Middelfart Venstreblad af 3. november 1910 sande:
"En ulykkelig hændelse kunne på et hængende hår nær være sket i går eftermiddag på overkørselsstedet ved Sindssygeanstaltens vandværk [ved Skærbæks Mølle]. Købmand R.B. Rasmussens karl ville køre ind til vandværket, da bommene pludselig blev sænket over køretøjet, så det hverken kunne komme frem eller tilbage. Til held for kusken kom der øjeblikkelig folk fra vandværket, som havde hørt hans nødråb, til hjælp og fik køretøjet befriet fra bommene og den farlige stilling. Et øjeblik efter kom eksprestoget 3.15 susende forbi. Man kommer til at tænke på sparesystemets mange frugter, når man ser en klokke, som er anbragt i ovennævnte led og som oprindelig er bestemt til at varsko vejfarende, når tog er i vente, men hvis malmtoner for længst er ophørt at lyde. Den sidder der nu som minde om en svunden glansperiode, da der var system i trafikken."

Brandfaren

En gene ved jernbanedriften var de mange brande, som blev forårsaget af gnister fra lokomotiverne. I de

Overskæringen ved Skærbæksmølle og Sindssygehospitalets vandværk. (Postkort ca. 1900-10)

tørre årstider stod skråningernes græs ofte i flammer og truede med at nå den tilstødende Staurby Skov, som tidligere også bredte sig på Skærbækshoved og Rubæksbanke vest for banen.
En brand i baneskråningen tæt ved Skærbæk Mølle i 1876 var så alvorlig, at Hindsgavls godskontor siden udbetalte fire mænd 20 kr. i belønning for deres slukningsarbejde, og i 1932 brændte det så voldsomt på baneskråningerne fra Staurby Skov til mosen, at der måtte tilkaldes folk til slukningsarbejdet. Jævnligt så man fra Middelfart røgskyerne stige til vejs over Staurby Skov; men om det var fra DSB's eller den i 1911 tilkomne Nordvestfyenske Jernbanes spor, lod sig ikke altid bestemme på denne afstand.

Dobbeltspor over Fyn

Efter indførelsen af jernbanefærger på Lille- og Storebælt og udbygningen af de fynske sidebaner blev trafikken hen over Fyn stærkt intensiveret.

Man skulle dog helt hen til 1908, før det omsider blev vedtaget at anlægge dobbeltspor over Fyn. Efter at de fornødne ekspropriationer var foretaget, indledte ingeniørfirmaet Werner & Winkel i 1909 arbejdet på strækningen vest for Odense. Skinnelægningen begyndte i efteråret 1910 og den 1. december 1911 blev strækningen Marslev-Strib taget i brug som dobbeltsporet.

Jernbanebisser fra anlæggelsen af dobbeltsporet ca. 1910. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

Jernbanebørster

Med anlæggelsen af dobbeltsporet fulgte også de såkaldte jernbanebørster. Det var hårdtarbejdende, "frie fugle", der fulgte med, hvor Danmarks jernbaner blev anlagt. I deres sparsomme fritid fik de tid til både spil, druk og kvinder.

Det var den type arbejdsmænd, som Middelfart Venstreblad i 1910 omtalte under overskriften: Et "hyggeligt" opholdssted: "Ude i Staurby Skov har nogle arbejdsmænd ved dobbeltsporanlægget bygget sig to træskure af rå granpæle, tækket med grankviste. Skurene, der ligger godt gemt inde i grantykningen, er ganske små, men afgiver dog opholdsrum og sovepladsfor 15-16 arbejdsmænd. Der er just ikke særlig propert og hyggeligt derinde og at dømme efter de mange beretninger om slagsmål og drukkenskab, der lyder derudefra, hersker der næppe nogen særlig fin kammertone. Man undrer sig derfor over, at et 16-årigt pigebarn har kunnet tage ophold derude i 14 dage. Pigen, der er fra Ringstedegnen, forlod for nogen tid siden sin plads på Staurby mark, og har siden opholdt sig derude i skovens dunkle haller. Da politiassistenten på Strib i går morges fik nys om dette forhold, forsøgte han straks at få fat i pigebarnet og få hende under værgerådets tilsyn. Men da han kom ud i skoven, var fuglen fløjet. Hun havde anet uråd".

Det er ikke lykkedes at finde yderligere omtale af sagen.

I 1917 byggede man en viadukt ved sognevejen, som fører gennem Staurby Skov til stranden. Herved overflødiggjorde man ledvogter Lars Jensen; men han fik lov at blive boende i sit hus. En påtænkt viadukt ved Rubæks Mølle blev aldrig til virkelighed. I 1930'erne var antallet af daglige togforbindelser steget til tolv i hver retning, hvortil kom nogle eksprestog og godstogene.

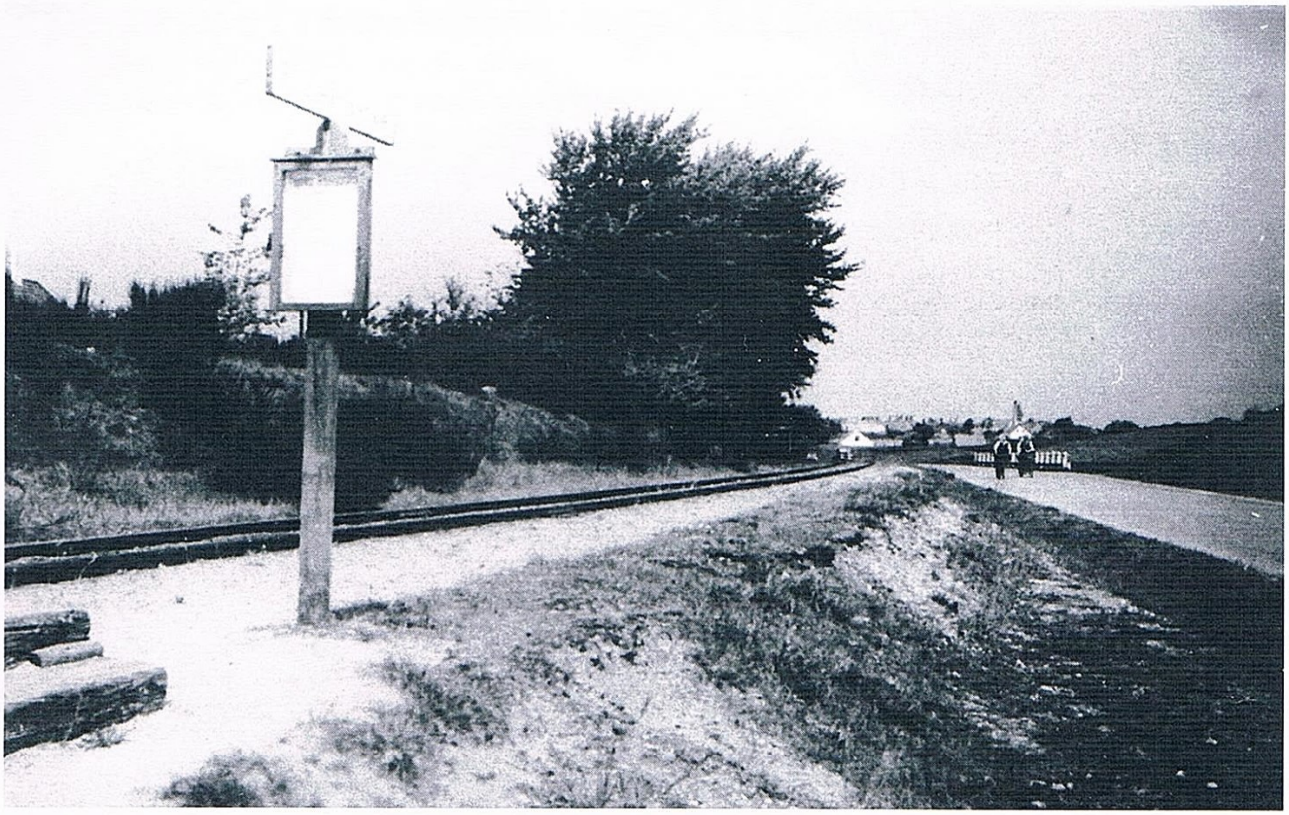
Lillebæltsbroen

Den 14. maj 1935 blev den første Lillebæltsbro indviet, og den 15. maj kl. 06.20 stod den sidste ordinære færge fra Fredericia ind i Strib færgehavn medførende det sidste passagertog på strækningen Strib-Middelfart. Herefter blev stille på Strib; men man fik dog lov at beholde det ene spor til Middelfart. Det blev fremover anvendt til godskørsel, og skulle også medvirke til at trække større virksomheder til Strib. Persontrafikken ophørte; men det havde været på tale, at lade Nordvestfynske Jernbanes spor føre fra Røjle til Strib, hvorfra man så kunne køre til Middelfart på det tilbageblevne spor. I stedet blev der fra 1935 indsat en privat rutebil mellem Middelfart og Strib. Den blev i 1937 overtaget af DSB.

Jernbanestrækningens østlige spor blev fjernet, og her anlagde man efter de nødvendige ekspropriationer en ny og moderne vej, som i en periode hed Stribvejen, men siden blev omdøbt til Strandvejen. Den nye vej og banen var adskilt af et ståltrådshegn, og mellem Autzens gamle strandvej og den ny blev etableret nogle overkørsler. Ledvogterhusene blev nedrevet, og det samme gjaldt for nogle ejendomme i Strib.

Togdrift igen under Anden Verdenskrig

Da Danmark i 1940 blev besat af tyskerne, forudså DSB, at Lillebælts-

Trinbræt ved Rubæksbanke ca. 1944. (Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Strib-Røjleskov sogn)

broen kunne blive et mål for allierede bombefly. For tilfældets skyld udarbejdede man derfor i 1941 planer for trafikkens afvikling over bæltet. Persontrafikken skulle i givet fald gå fra Middelfart til Fredericia, medens godstrafikken skulle overføres på færger mellem Strib og Fredericia. Det sidste forudsatte naturligvis, at der kunne køres på banen mellem Middelfart og Strib.

Efterhånden som varemanglen under 2. verdenskrig tog til, f.eks. på gummi og benzin, blev der skåret ned på busdriften mellem Middelfart og Strib, og på et tidspunkt blev det besluttet, at persontrafikken mellem byerne skulle foregå med tog. Det var DSB ikke forberedt til, og derfor indgik man en aftale med Nordvestfyenske Jernbane om fire daglige ture på strækningen, som udgik fra Middelfarts nye banegård med trinbrætter ved Skovsvinget og Rubæksbanke inden ankomsten til Strib. Trafikken blev indledt den 15. januar 1944.

Lidt nord for Middelfarts gamle banegård krydsede Stribbanen den ny Strandvej i en ubevogtet overskæring, og her blev en bil i marts 1946 knust af toget, hvorved et ægtepar mistede livet.
Den 12. oktober 1946 overtog DSB selv kørslen, antallet af daglige ture blev udvidet, og der blev yderligere anlagt trinbrætter ved Middelfart gamle station og viadukten i Staurby Skov. Denne anden epoke i persontrafikken på banen varede frem til 8. juni 1947, da busdriften igen blev indført.
Godstrafikken blev genoptaget under samme form som før besættelsen; men den må nogle år senere helt være ophørt, for i en periode i begyndelsen af 1950'erne stod en række åbne godsvogne opmar-

cheret på sporet hele vejen fra Middelfart til Strib.

El-tin god DSB-kunde

I 1956 etablerede A/S Metalværk El-tin sig på det tidligere baneareal i Strib. Fabrikken aftinnede hvidblik-affald og konservesdåser, hvilket gav en del trafik på banestrækningen Middelfart-Strib, hvor der fremover jævnligt kørte diesellokomotiv med en eller flere godsvogne. Til tider kørte her i øvrigt også udflugtstog. Transporten til El-tin gav DSB så gode indtægter, at det formodentlig var den eneste årsag til, at den efterhånden nedslidte bane ikke blev lukket. Som årene gik, rykkede Stribs boligbyggeri tæt ind på fabrikken, og der blev klaget over især lydgener fra denne. Det medførte, at Miljønævnet i 1994 ophævede fabrikkens produktionstilladelse, og virksomheden måtte stoppe med udgangen af juli 1995. Hermed mistede banen sin eksistensberettigelse.

Et forsøg engang i 1980'erne på at frede Stribs gamle stationsbygning var mislykket, og da en brand i 1995 hærgede bygningen, blev senere tanker herom opgivet. I 1999 købte Middelfart kommune banestrækningen, og samme år blev skinnerne optaget. Herefter blev der lavet en cykel- og gangsti på strækningen.

Anvendt litteratur:

Christiansen, Asger: 1865: Den fynske hovedbane åbner (i: Jernbanehistorisk årbog, 1990, s.4-17).

De jysk-fynske baner 1865-1869 (i: Danmarks jernbaner / Redaktion: Martin Buch og C.I. Gomard, bd.I, 1987, s. 205-222).

Dyhr, S.B.V.: Baneingeniør på Fyn 1866-73 (i hans: En baneingeniørs erindringer 1859-1889,2004, s. 30-53).

Grambo Larsen, Villy og Iver D. Nielsen: Hvis Lillebæltsbroen bliver sprængt? (i: Vends. Årbog for Lokal- og Kulturhistorie på Nordvestfyn, 1999, s. 20-26).

Middelfart Avis / Middelfart Venstreblad.

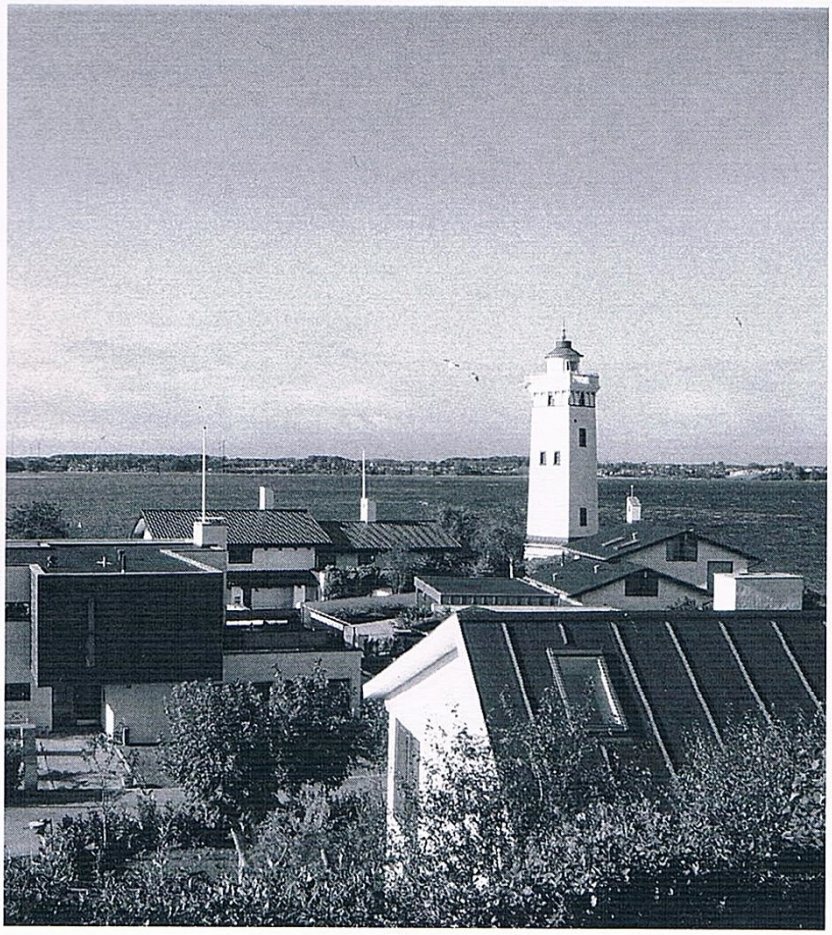
Vestergaard, Verner T.: Middelfart og jernbanerne, 1994.

Viinholt-Nielsen, Lars: Dobbeltspor over Fyn (i: Jernbanehistorisk årbog, 2011, s. 22-31).

Viinholt-Nielsen, Lars: Middelfart-Strib banen 125 år (i: Jernbanen. Dansk Jernbane-klubs Tidsskrift, okt. 1991, 31. årg. nr. 5, s. 138-141).

Tjærepletten 1895 og 2012

I 1895 besøgte fotografen P. Fangel Strib og tog en række fotografier. Her står han i bunden af Rolighedsvej: Dampfærge på Lillebælt. Strib Fyr er endnu ikke bygget, men Fyrhuset, som skal hjælpe dampfærgerne sikkert i havn er lige bygget. Det var forløberen til fyrtårnet, der blev bygget i 1900. Man ser de gamle skanser eller bastioner, der antagelig blev anlagt i 1653-54 og senere udbygget og brugt under Napoleonskrigene fra ca. 1801 til 1814 og de slesvigske krige. Billedet viser skanserne, som de blev efterladt i 1864. Foran ses Statsbanernes isbådehus.
Her blev opbevaret syv 21-fods isbåde. de blev brugt til at fragte passagerer over bæltet, når det var frosset til. Foran huset ligger en skrue fra en af færgerne.
Stiller man sig samme sted i dag og trykker på udløseren, kommer der et andet billede i kassen. Den yderste spids af Strib-halvøen er nu plastret til med villaer i den absolut dyre ende.

Kun fyrtårnet minder i dag om fortiden.

(Poul)

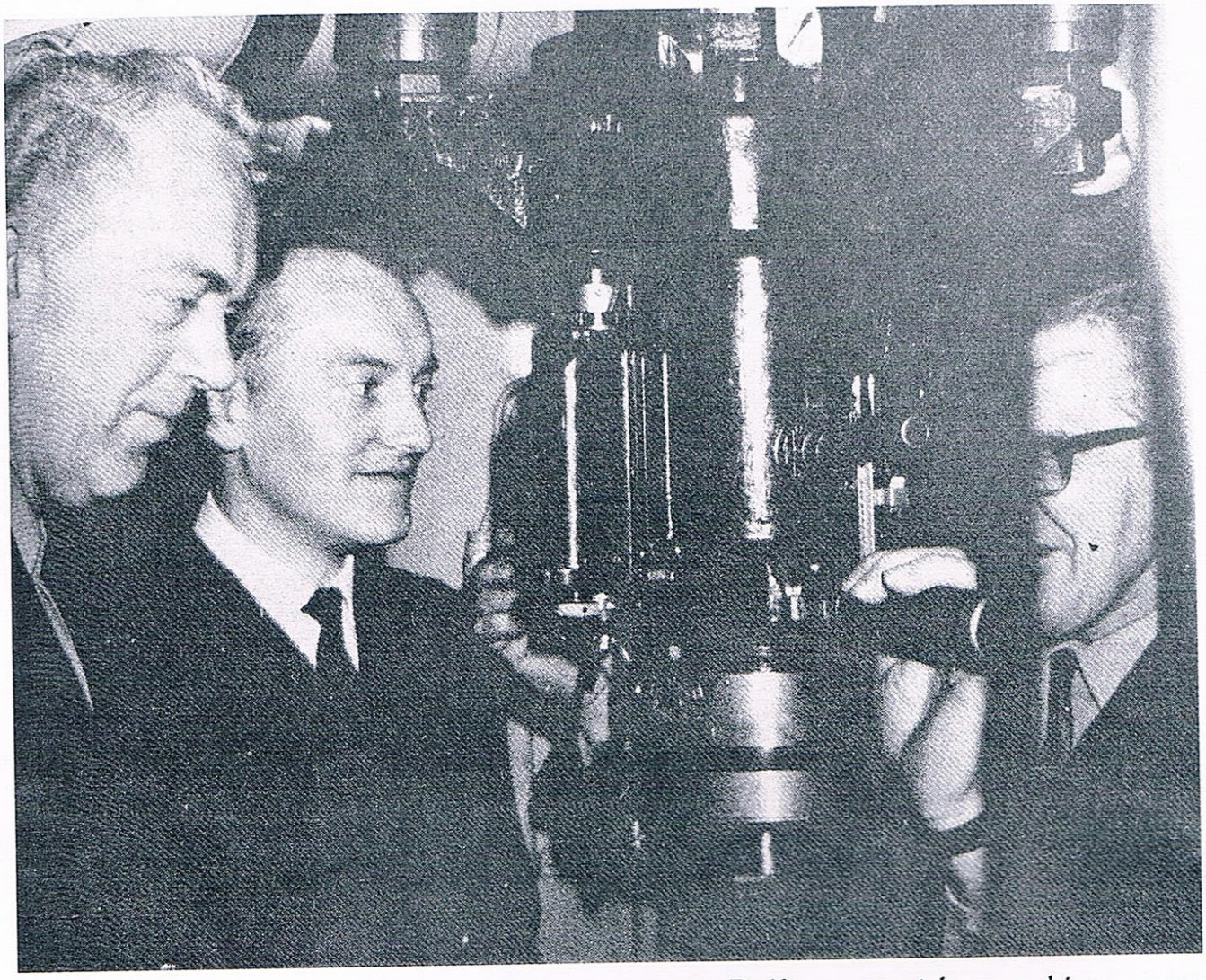
Vejlby-Strib Kommune adopterede ubåd

Med ungdomsskoleleder P.S. Feddersen som primus motor blev der knyttet bånd mellem ubåden Delfinen og kommunen med den aktive ungdomsskole. Højtidelig var ceremonien, og der blev festet, men kommunesammenlægningen i 1970 stoppede kontakten.

Af Poul Christensen

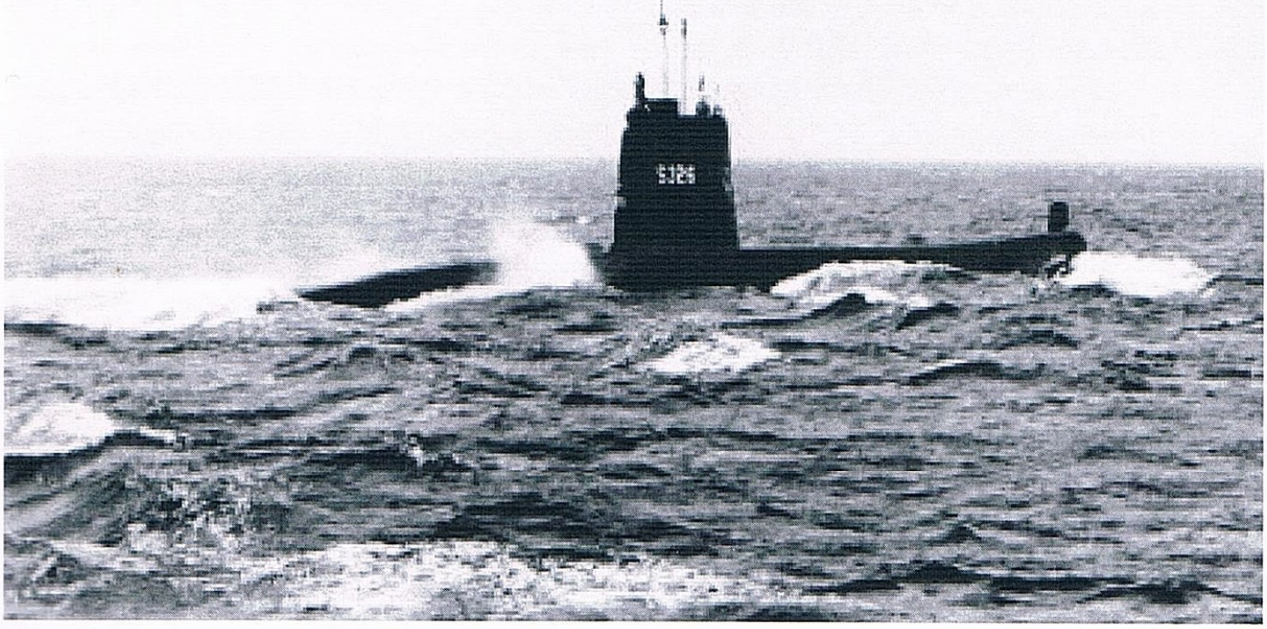
- Vi ønsker, at held og lykke må følge Delfinen og hele dens mandskab oppe og nede, og at den nære forbindelse, der nu er knyttet til Vejlby-Strib Kommune og dens ungdomsskole, også må blive til glæde og gavn for Delfinen og hele dens mandskab. Vi kan alle samles i et leve for Delfinen, idet vi så tænker på undervandsbåden, vort våben og vores ungdomsskole og den nære forbindelse, der nu er mellem de forskellige delfiner.

Så højstemt talte sognerådsformand Aage Warming nede i ubådens snævre lokaliteter, da han bekræftede, at kommunen adopterede Det danske Søværns ubåd Delfinen og afslørede det kommunale byvåben lørdag den 11. marts 1967.

Sognerådsformand Aage Warming kan gennem Delfinens periskop se hjem, mens ubådschef, kaptajnløjtnant P. B. Nielsen og lærer P. S. Feddersen ser på. (Foto skannet fra Middelfart Venstreblad)

Ubåden Delfinen

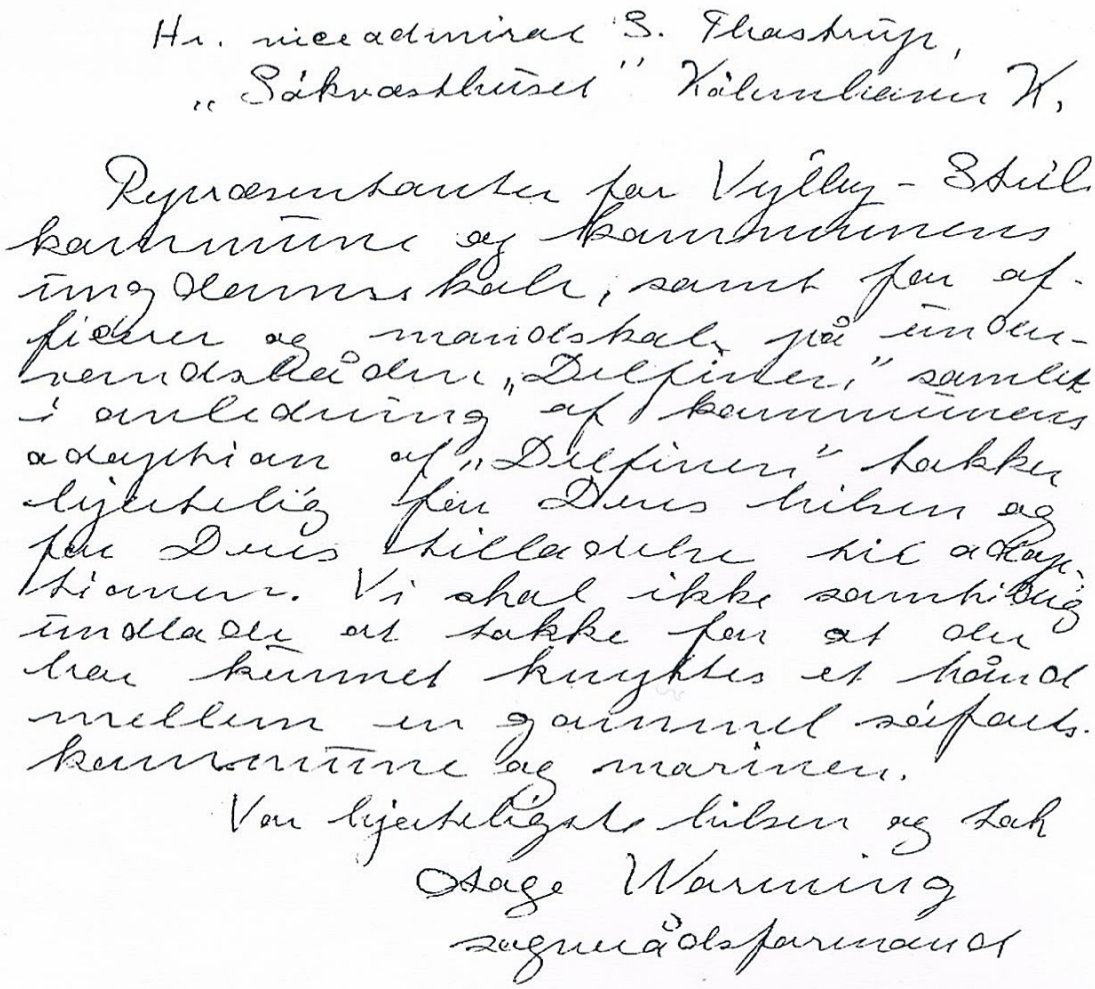

Bygget på Orlogsværftet i København, søsat den 4. maj 1956. Indgik i den danske flåde 1. august 1961. 54 meter lang, 7,5 meter bred. 575 tons. Hastighed: 16 knob neddykket og 13,5 knob uddykket (oppe). Armeret med 4 torpedorør.
7. december 1967 kolliderede Delfinen under uddykning med en svensk fiskekutter nordvest for Skagen. Der skete en del materiel skade på ubåden, herunder et bøjet periskop. Besætningen på fire mand på kutteren blev dagen efter fundet frosset ihjel i deres redningsflåde.
Solgt i november 1984 til Ringsted Jernhandel for 350.000 kr. og ophugget i Frihavnen.
(Foto fra Søværnet)

En svømmende delfin er den dominerende figur i byvåbnet - der er placeret på et solidt stykke egetræ.

Tre delfiner
Lederen af kommunens ungdomsskole, lærer P.S. Feddersen, var en af de få deltagere i ceremonien. Han var idemanden bag adoptionen, og han arbejdede med stor entusiasme for at få den gennemført.

Efter Anden Verdenskrig begyndte danske byer at adoptere søværnets skibe. En symbolsk handling, der skulle bakke op om søværnets arbejde og skabe gode forbindelse mellem befolkningen og søværnet.
Ubåden Delfinen var endnu ikke adopteret, og hvad var mere naturligt end at lade Vejlby-Strib Kommune med en svømmende delfin i sit kommunale våben adoptere

Hr. viceadmiral S. Thostrup,
"Søkvæsthuset" Kalvebodbrygge K,

Repræsentanterne for Vejlby-Strib kommune og kommunens ungdomsskole, samt for ubåden "Delfinen" samlet i anledning af kommunens adoption af "Delfinen" takker hjertelig for Deres hilsen og for Deres tilkendegivelse til adoptionen. Vi skal ikke undlade at takke for at den har kunnet knyttes et bånd mellem en gammel søfarts-kommune og marinen.

Vor hjertelige hilsen og tak

Aage Warming
sognerådsformand

Ved ceremonien i ubåden Delfinen modtog forsamlingen en hilsen fra chefen for Søværnet, viceadmiral S.S. Thostrup. Aage Warming har skrevet dette svar.

denne ubåd. Desuden havde ungdomsskolen taget navnet Delfinen.
Feddersens forslag blev allerede i 1965 præsenteret for sognerådet, som var positivt indstillet. Feddersen korresponderede med Søværnets Operative Kommando og fik aftalerne på plads. Det var meningen, at ubåden skulle lægge til i Strib Havn. Søværnet kom på inspektion og måtte konstatere, at ubåden ikke kunne lægge til i kommunens havneby på grund af "fortøjningsvanskeligheder", som søværnet formulerede problemet i den meget forsømte havn. Aage Warming var næppe i sit bedste humør, da han måtte bede Middelfarts borgmester Herman Jensen, om at lægge havn til.

- Vi kan se hjem

I dagene 10.-13. marts 1967 lå Delfinen i havnen i Middelfart. Ubåden var ankommet fredag, og besætningen havde gjort alt klar til ceremonien kl. 9 lørdag morgen. Kun en udvalgt skare med bl.a. Aage Warming, P. S. Feddersen, ubådens chef, kaptajnløjtnant P. B. Nielsen, overværende selve ceremonien nede i ubåden.
Warming udtrykte stolthed over, at det var lykkedes at adoptere Delfinen. Han var overbevist om, at alle i kommunen støttede op om adoptionen.
- Delfinen er et af de klogeste og mest intelligente dyr, hvis egenskaber og ejendommeligheder mange studerer og ville give meget for at

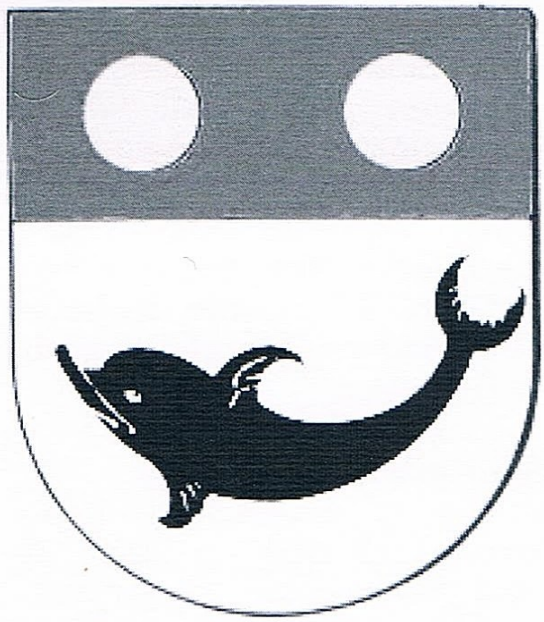
kende til bunds, sagde han om den lille hval.
Kaptajnløjtnant Nielsen bød på en forfriskning. Der blev også tid til at se sig om i ubåden. Sognerådsformanden afprøvede periskopet og udbrød:
- Vi kan se hjem.
Han mente nok ikke hjem til sin gård, Abelonelund mellem Røjle og Strib, men til sin kommune, som strakte sig helt ind til ishuset på Strandvejen mindre end en kilometer fra havnen.

Fest og sightseeing
Efter ceremonien kørte forsamlingen af søofficerer, skoleleder og sognerådsmedlemmer til kommunekontoret i Røjle til et lettere traktement. Her overrakte ubådschefen kommunen et billede af Delfinen og en sølvplade, som formentlig kom op at hænge på kommunekontoret, for Warming har skrevet "skal hænges op" i sit eksemplar af programmet.
Tidligt på eftermiddagen tog den ikke-vagthavende del af ubådsbesætningen på sigtseeing og så bl.a. brobyggerie og marsvinestationen i Strib.
Senere kom turen til eleverne i ungdomsskolens Strib-afdeling til at se Delfinen. I hold på 10-12 personer blev de lukket ned i ubådens indre og hørte om livet i båden under og over vandet.
Om aftenen var der fest på Aulby Skole for hele besætningen, dog minus dem, der skulle passe ubåden i havnen, alle sognerådsmedlemmer med damer og ungdomsskolens lærere og medlemmer. Ungdomsskolen arrangerede og stod også for underholdningen. Der blev serveret lyst øl, ellers var drikkevarerne cola, appelsinvand og æblemost.

Søndag morgen besøgte eleverne fra Aulby-afdelingen Delfinen. Derefter var den anden halvdel af ubådsbesætningen på sigtseeing. Kl. 12.00 blev der officielt sagt farvel, da Delfinen var vært ved en servering i ubåden for otte gæster. Mandag den 13. marts vinkede Aage Warming og P.S. Feddersen farvel til Delfinen.

En enkelt protest
Besøget og al virakken omkring adoptionen faldt dog en læser af Middelfart Venstreblad for brystet. På den tid rasede Vietnam-krigen, og mange også her i landet protesterede over amerikanernes voldsomme krigsindsats. Middelfarts radikale avis gav gerne spalteplads til disse protester. Anna Hansen, Strandvejen 129, syntes, at det var godt at give ungdommen idealer og moral, men man skal være forsigtig med, hvilke midler man bruger.
"Det har altid glædet mig, når der skabtes kontakt mellem skoler og handelsflåde. Det giver udsyn. Den besejler verdenshavene, og den yder en indsats, der er livsbekræftende", skrev hun.
Hun mente, at krigen og al dens væsen var af det onde. Anna Hansen sluttede:
"Underligt nok, at et så fredeligt dyr som delfinen har givet navn til en undervandsbåd – disses vej gennem havene er jo fulgt af blod og tårer".
Der var i hvert fald én borger, som ikke støttede adoptionen af ubåden.

Byvåben og sølvplade væk
Ungdomsskolen og Delfinen udvekslede julehilsener julen 1968, og Feddersen prøvede nogle gange at skrive til Delfinen for at få arrangeret et besøg, men det kunne ikke lade

Vejlby-Stribs Kommunes våben. Er komponeret af magister Grunddal Sjallung og tegnet af kunstmaler Frans Sedivy. En sort delfin under et grønt skjoldhoved, hvor der to guldkugler. Delfinen hentyder til Lillebælt, som danner kommunens vestgrænse. Det grønne skjoldhoved til de store engdrag, der findes i kommunen. Guldkuglen til smørblomsterne i engene. Sådan forkla-rer Aage Warming skjoldet og har føjet følgende til sin forklaring: Uformel, uforlignelig og urkomisk, dvs. morsom. (Se våbenet med farver på bagsiden af omslaget).

sig gøre. Delfinen var taget ud af drift (kommandostrygning), antagelig fordi den endnu ikke var søklar efter ulykken i december 1967.
Da kommunesammenlægningen nærmede sig, foreslog Feddersen i februar 1969, at adoptionen overgik til den ny storkommune. Men det fandt Søværnskommandoen ikke hensigtsmæssigt, med mindre den ny storkommune henvendte sig til søværnet herom. Dog ville Delfinens besætning fortsat vedligeholde kontakten med ungdomsskolen. Ved julen 1969 udvekslede igen hilsener. Formentlig for sidste gang.
Ved kommunesammenlægningen i 1970 blev Vejlby-Stribs kommunes ungdomsskole en del af storkommunens ungdomsskole, som eksisterer den dag i dag. Afdelingerne i Strib og Aulby bevarede navnet Delfinen i en årrække.
Ubåden Delfinen havde udtjent sin værnepligt i 1983 og blev året efter solgt til ophugning. Hvad der skete med kommunevåbenet, som så højtidsfuldt blev afsløret i 1967, ved ingen i dag. Måske har det kun hængt i ubåden i kort tid, for en medarbejder ved Forsvarets Bibliotek mindes ikke at have set noget byvåben i ubåden, da han sejlede med den.
Heller ikke det billede af ubåden og sølvpladen, som kommunen fik, er til at finde.

Kilder:

Sognerådsformands Aage Warmings tale og noter
Ungdomsskoleleder P.S. Feddersens sagsmappe om adoptionen
Artikler i Middelfart Venstreblad marts 1967
Oplysninger fra Forsvarets Bibliotek
http://www.navalhistory.dk

FORENINGENS ARRANGEMENTER 2013

Mandag den 25. februar
kl. 19.30
Videncenter Vejlby
(Aulby Skole)

Lokalhistorie – hvad det kan føre med sig
Lokalhistoriker Esben Brage, Middelfart, har i mange år arbejdet med lokalhistorie og søgt oplysninger på utallige arkiver.
De seneste dokumenter, han hentede hjem bragte – som en sidegevinst – noget usædvanligt med sig. Tilsyneladende et ukendt eventyr af H. C. Andersen: "Tællelyset".
Esben Brage vil fortælle om sit arbejde med lokalhistorie og med eksempler vise, hvordan det har udviklet sig, og han vil også fortælle om "Tællelyset" og H. C. Andersen.

Mandag den 25. marts
kl. 19.30
Sognegården i Strib

Jens Juel – vor store maler
Maleren Jens Juel blev født i Balslev i 1745 og voksede op i Gamborg. Han var en af sin tids største malere. Især malede han mange portrætter af datidens kendte og adelige og af købstadsborgere. Han malede også landskaber, bl.a. også fra vores område: Hindsgavl og Lillebælt.
Hans opvækst var i fattige kår, men han formåede alligevel at få en uddannelse fra kunstakademiet i København. Hans rejste overalt i Europa.
Historien om Jens Juel – ledsaget af billeder både fra vores område og hans mange rejser – får vi af Peter Storm.

Mandag den 25. november
kl. 19.30
Sognegården i Strib

Generalforsamling og nye arkæologiske fund ved Aulby
En arkæolog fra Odense vil fortælle og vise billeder fra de seneste udgravninger i forbindelse med motorvejsbyggeriet i Aulby.

Ny opkrævningsform

Sammen med Bavnen følger en faktura på kontingent for 2013. Det er en ny opkrævningsform. Vi kan se, at næste alle medlemmer betaler over netbank. Derfor dropper vi den ret dyre giroopkrævning.
Medlemmer, der ikke har netbank, kan betale til kassereren, Annette Radoor, Røjle Bygade 49, eller et bestyrelsesmedlem. Eller få din bank til at overføre beløbet, men det koster et gebyr.
Når du betaler over netbank eller din bank, husk så at **opgive fakturanummer**.

